

ประเด็นปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง เล่ม ๒

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประเด็นปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง เล่ม ๒

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประเด็นปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง เล่ม ๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑   พฤศจิกายน ๒๕๕๔
จำนวนพิมพ์   ๕๐๐ เล่ม
จำนวนหน้า   ๘๒ หน้า

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย   กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา
   สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
   สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
   ๓๒๘ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๑๐ ๕๓๕๕-๖ โทรสาร ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๗๙
เว็บไซต์ <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/>

ISBN   978-616-202-520-4
หมายเลขอ้างอิง   สกอ๒๕๕๔-๐๗-สินผ๐๒

พิมพ์ที่   โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
   ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๑๘ ๓๕๔๘-๕๐ โทรสาร ๐ ๒๒๑๘ ๓๕๕๑
เว็บไซต์ <http://www.cuprint.chula.ac.th>

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดการประชุมปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการในเรื่องการปฏิรูปอุดมศึกษารอบสอง เพื่อเป็นเวทีร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล อภิปราย และเสนอแนะข้อคิดเห็น โดยมีกำหนดประชุมทุกวันพฤหัสบดีแรกของเดือนตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ในช่วงเวลา ๐๗.๓๐ ถึง ๐๙.๓๐ น. ก่อนที่ทุกคนจะปฏิบัติภารกิจงานประจำของตนเอง ซึ่งด้วยวิธีการนี้จะช่วยให้ได้นวัตกรรมใหม่ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปอุดมศึกษา ไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาอุดมศึกษาให้เป็นประโยชน์แก่สังคมไทยอย่างแท้จริง โดยการประชุมแต่ละครั้งจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่มีประสบการณ์ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น โดยไม่จำเป็นต้องยึดติดอยู่กับกรอบวิธีคิดแบบราชการ แต่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้น ซึ่งข้อคิดเห็นที่ได้จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยให้มีคุณภาพตอบสนองกับความต้องการของสังคมไทย

ประเด็นปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง เล่ม ๒ ฉบับนี้ เป็นเอกสารรวบรวมและประมวลข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและประเด็นสำคัญจากการประชุมดังกล่าว ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยมีประเด็นสำคัญ เช่น Gross National Happiness in Education ธรรมาภิบาล การผลิตและพัฒนาครู บทบาทอุดมศึกษาต่อเหตุการณ์รุนแรง วิชาการสายรับใช้สังคม การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ต้องขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อเสนอแนะ สำหรับการปฏิรูปอุดมศึกษาครั้งนี้ และเอกสารฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจต่อไป

สารบัญ

หน้า

ประเด็นการประชุมหารือ

ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓	Gross National Happiness in Education	๑
ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓	การผลิตและพัฒนาครู (Teacher education) ของ ประเทศฟินแลนด์	๘
ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓	การดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ของนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา	๑๖
ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓	การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ ทศวรรษที่ ๒	๒๒
ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓	บทบาทอุดมศึกษาต่อเหตุการณ์รุนแรงที่ผ่านมา	๒๙
ครั้งที่ ๖/๒๕๕๓	การดำเนินการครูศึกษาแห่งชาติ และโครงการครูพันธุ์ใหม่	๓๘
ครั้งที่ ๗/๒๕๕๓	โครงสร้างพื้นฐานของวิชาการสายรับใช้สังคม	๔๔
ครั้งที่ ๘/๒๕๕๓	โครงสร้างพื้นฐานของวิชาการ สายรับใช้สังคม (ต่อ)	๕๐
ครั้งที่ ๙/๒๕๕๓	วิชาการสายรับใช้สังคม	๕๕
ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓	การคุ้มครองผู้บริโภค	๖๒

ภาคผนวก

๖๗

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันอาศรมศิลป์ ได้ร่วมกันจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง : การปฏิรูปอุดมศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ ซึ่งการประชุมสัมมนาฯ ดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมฯ จำนวนประมาณ ๒๖๐ คน โดยในช่วงเช้าได้รับเกียรติจาก Dasho Krama Ngawang Ura ประธานศูนย์ภูพานศึกษาและเป็นผู้ดำเนินการเรื่อง (Gross National Happiness: GNH) ของประเทศภูพาน บรรยายเรื่อง GNH in Education โดยให้ประเด็นในการจุดประกายถึงวิธีคิดนอกกรอบเกี่ยวกับการศึกษา และได้ อธิบายถึงการใช้ตัวดัชนีชี้วัดที่อิงจาก GNH เป็นมาตรฐานในการนำไปสู่การพัฒนา การศึกษา หลังจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิ ๔ ท่าน ประกอบด้วย Dasho Krama Ngawang Ura, ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสิทธิ์ วัฒนาภา, ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา และรองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม ได้ร่วมการเสวนา เรื่อง การเรียนรู้สู่สันติสุข โดยมีรองศาสตราจารย์อนุชาติ พวงสำลี เป็นวิทยากร ดำเนินการเสวนา ส่วนในช่วงบ่ายได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงานตามแนวทางการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และจิตตปัญญาศึกษา โดยจัด Workshop กลุ่มย่อย ๔ กลุ่ม (กลุ่ม teaching & learning เพื่อพัฒนาองค์กรเรียนรู้, กลุ่ม leadership เพื่อการเปลี่ยนแปลง, กลุ่มการสร้าง teaching & learning coaching และกลุ่ม transformative teaching & learning)

รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม จากสถาบันอาศรมศิลป์ได้
แจ้งให้ที่ประชุมทราบ เพิ่มเติมว่า ท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณ
เวลา ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาดังกล่าวด้วย และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ว่า
ควรเปิดเวทีให้สถาบันการศึกษาที่สนใจในเรื่องของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง
ได้มีโอกาสเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องแนวคิดวิถีพอเพียงที่จะ
นำมาปรับใช้กับการศึกษา ซึ่งอาจให้สถาบันคลังสมองของชาติรับเป็น
เจ้าภาพ เนื่องจากเป็นองค์กรที่ทำงานด้านการศึกษาและพัฒนาศักยภาพด้าน
ความคิด และหาก สกอ.จะดำเนินการต่อไป คิดว่ากลุ่มคนที่เข้าร่วม
ประชุมสัมมนาฯ ดังกล่าว จะเป็นต้นทุนที่เป็นรูปธรรมที่สามารถต่อยอดต่อไปได้

๑. การนำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ ท่าน คือ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา และ ดร.
กฤษณพงศ์ กีรติกร ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างอัจฉริยภาพ ซึ่ง
เป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา รอบสอง โดยสรุป
สาระสำคัญได้ ดังนี้

๑.๑ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา นำเสนอเรื่องการพัฒนา
อัจฉริยภาพในตนเอง โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า การพัฒนาอัจฉริยภาพในตนเอง
หมายถึง การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และความรู้ที่ได้เป็นประโยชน์ต่อ
ส่วนรวม โดยมีหลักพุทธะตามพุทธศาสนา คือ การเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น นั่นคือ การ
เข้าถึงใจของตนเอง ทำให้เกิดความรู้และการหยั่งรู้ โดยยกตัวอย่าง
นักวิทยาศาสตร์ของโลก ๒ ท่าน คือ เซอร์ ไอแซกนิวตัน ที่ค้นพบกฎแรงโน้มถ่วง
ของโลกในขณะที่นั่งอยู่ใต้ต้นแอปเปิ้ล โดยมีได้ทำการวิจัยหรือทดลองใดๆ แต่
เกิดจากการหยั่งรู้ได้ด้วยตนเองในขณะที่จิตเป็นสมาธิ และนักวิทยาศาสตร์อีก
ท่านหนึ่ง คือ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่เรียนหนังสือไม่เก่ง แต่สามารถค้นพบทฤษฎี

สัมพันธ์ภาพ ซึ่งอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ กล่าวว่า เขาสามารถค้นพบทฤษฎีได้จากการ
หยั่งรู้ด้วยตนเอง ไม่ได้มาจากการศึกษา และไม่ได้มาจากความพยายาม แต่มา
จากใจ นั่นคือ เขาเข้าถึงใจของเขาได้ ทำให้เกิดความรู้ เกิดการหยั่งรู้ เขาจึง
กลายเป็นนักวิทยาศาสตร์ของโลกทั้งๆที่เรียนหนังสือไม่เก่ง เช่นนี้จึงเรียกได้ว่าคือ
ความเป็นอัจฉริยะอย่างแท้จริง

ดังนั้น จึงควรฝึกเด็กให้รู้จักตัวเอง เพื่อให้รู้ว่าเขามีศักยภาพอะไร
ให้ค้นพบบุคลิกในตัวเอง แล้วความอัจฉริยะจะเกิดโดยการหยั่งรู้ สามารถรู้
อะไรได้ด้วยตัวเอง เพราะความเป็นอัจฉริยะไม่ได้อยู่ที่ความจำและการท่องจำ
แต่อยู่ที่การเข้าถึงจิตใจตนเอง ดังนั้นเราควรมีวิธีการสอนและการสอบที่เน้นให้
เด็กยกระดับจิตใจและค้นพบตัวเองให้ได้ และความเป็นอัจฉริยะก็จะเกิดขึ้น ซึ่ง
การยกระดับจิตใจของตนเองก็คือ transformative education หรือ
transformative learning นั่นเอง

๑.๒ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ได้กล่าวถึงการสร้างอัจฉริยภาพของ
เด็กในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า การพัฒนา
ศักยภาพ มิได้ต้องการสร้าง monster แต่ต้องการสร้างคนที่มี commitment
เพื่อสร้างสังคมให้ดี และมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้นำเสนอตามเอกสาร
ที่เป็น diagram โครงการอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชนด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยโครงการที่ทำทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ
ระดับอุดมศึกษา โดยโครงการอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์ที่ทำส่วนใหญ่เป็น
coaching based เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มี
ความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) และโครงการ
พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(พสวท.) เป็นต้น ส่วนโครงการที่เป็น mentoring based คือ โครงการ Junior

Science Talent Project (JSTP) ซึ่งเด็กจะพัฒนามาจากความชอบและความถนัด

ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน ปัจจุบันทำมาแล้วกว่า ๙๐ โรงเรียน ที่เป็น coaching และ mentoring เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเด็กพิเศษก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ซึ่งนอกจากการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการแล้ว ยังมีการปลูกฝังเด็กในเรื่องจิตสาธารณะ และความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย เช่น โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบ นอกจากนี้ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ได้ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ เรื่องความเชื่อมต่อระหว่างระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาที่ยังขาดความเชื่อมโยงกัน คือ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการพัฒนาเด็กในชั้นเรียนพิเศษ แต่เมื่อก้าวสู่ระดับอุดมศึกษาพบว่ายังไม่ได้จัดให้มีห้องเรียนที่ช่วยพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ รวมไปถึงความเชื่อมต่อของบุคคลภายนอกที่จะรับเด็กที่มีความสามารถไปทำงานที่ยังไม่มีช่องทางที่ชัดเจน

๒. การพิจารณา

ที่ประชุมได้ร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๑ ประเด็นการสร้างอัจฉริยภาพตามที่ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา และดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร กล่าว เป็นแนวคิดที่มีความแตกต่างแต่มีได้ขัดแย้งกัน โดยแนวทางของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา เป็นการสร้างอัจฉริยภาพจากการพัฒนาจิตใจโดยมุ่งหลักพุทธะตามพุทธศาสนา เน้นการเข้าถึงจิตใจ คือ ศิล สมาธิ ปัญญา ซึ่งสามารถพัฒนาทุกคนได้ ส่วนแนวทาง

ของ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร เป็นการสร้างอัจฉริยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสร้างโดยการมุ่งพัฒนาเด็กที่เก่งอยู่แล้ว ให้เขาได้มีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งแม้ว่าทั้งสองแนวทางจะมีความแตกต่างกันแต่สามารถนำมาใช้ควบคู่กันได้ คือ การผลิตคนในระดับอุดมศึกษาให้ได้คนที่สมบูรณ์นอกจากเน้นแนวทางการผลิตให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างดีแล้ว ควรเสริมสร้างคุณภาพจิตใจเด็กด้วยการสร้างความมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมให้เด็กควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เด็กเป็นทั้งคนเก่งและคนดี

๒.๒ การ manage innovation แบบเครือข่าย วิธีหนึ่งที่สามารถทำได้ง่าย คือ การ manage เป็นชุมชนนักปฏิบัติ (community of practice : COP) คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการปฏิบัติ ไม่ใช่เฉพาะด้านทฤษฎี ซึ่งในปัจจุบัน COP สามารถทำได้ผ่านทาง ICT (virtual space) รวมทั้งการจัดให้มี face to face meeting (real space) ซึ่งหากมีการบริหารจัดการเครือข่ายที่ดีแล้วจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก

๒.๓ ปัญหาการใช้ชีวิตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พบเสมอ คือ การใช้ชีวิตไปตามกระแส ไม่มีความมุ่งมั่นในชีวิต ดังนั้น บทบาทของ mentoring ที่จะป็น roll model ที่ดี จึงมีความสำคัญมาก เนื่องจาก mentor จะต้องหาวิธีในการอบรมให้เด็กเป็นคนดีที่มีคุณภาพทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา ซึ่งการจะเป็น mentor ที่ดีนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะ mentor ที่ดีต้องคิดว่าเด็กเป็นครูในด้านที่เขามีความสามารถ และให้เขาได้แสดงออกอย่างเต็มศักยภาพ และเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นจากเด็ก ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคอยช่วยชี้แนะให้คำปรึกษาในด้านที่เขายังต้องพัฒนาเพิ่มเติม ดังนั้น ควรจะจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยน COP หรือจัด workshop ในเรื่องของ mentoring ว่า

บทบาทของ mentor ต้องทำอะไรบ้าง การคัดเลือกคนที่จะเป็น mentor ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร หรือ mentoring ควรพูดอะไรบ้างที่จะทำให้เด็กเกิดแรงกระตุ้นที่ดีขึ้นมาได้

๒.๔ การศึกษาในระดับอุดมศึกษายังไม่เป็นที่เปิดกว้างสำหรับการเรียนรู้เท่าที่ควร การเรียนการสอนโดยภาพรวมในระดับอุดมศึกษายังมีความคล้ายคลึงกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ทำให้เด็กอยู่ในกรอบตลอดเวลา และไม่มีความพร้อมที่จะเรียนในลักษณะห้องเรียนเปิด เด็กจึงไม่สามารถออกนอกกรอบไปเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

๒.๕ แนวความคิดของการสร้างผู้เรียน อาจารย์ หรือ mentor ซึ่งแนวคิดของการพัฒนาด้านจิตใจ โดยการเจริญสตินั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนสายวิทยาศาสตร์ เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มต้องการกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และมีรูปแบบการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้น ควรจัดให้มี COP หรือมีการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อช่วยกันออกแบบหรือสร้างระบบการเรียนรู้ในด้านการพัฒนาจิตใจที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นที่ศาสตร์อื่นๆ จะสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้

๒.๖ ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังยึดติดที่ตัว content มากกว่าการปฏิบัติ และใช้ content เป็นตัววัดวุฒิการศึกษา ตัวอาจารย์จึงยึดติดกับ content ด้วยระบบที่ถูกสร้างขึ้น ทำให้เกิดความยากในการที่จะเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในลักษณะเปิดหรือแม้แต่ TQF ที่สร้างขึ้นมากเป็นลักษณะของ content based โดยไม่ได้กล่าวถึง process เท่าที่ควร ในขณะที่ระบบอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงไม่ได้เน้นที่การ lecture หรือ content แต่เน้นไปที่กระบวนการสร้างความคิด และวัดจากสิ่งที่เด็กปฏิบัติ

๒.๗ ดังนั้น การขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษาไทย ควรมีการบริหารจัดการในเรื่องของการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการสร้าง creativity ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษา โดยในการดำเนินงานต่อไปควรจัดสัมมนาเพื่อหากกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความสนใจในเรื่องของ transformative learning ได้มีเวทีในการร่วมคิด ร่วมหาแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ต่อไป

ผู้บันทึกการประชุม

นางสาวรัตนภรณ์ ยศศรี

นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้นำเสนอรายงานการศึกษาดูงาน เรื่อง การผลิตและพัฒนาครู (Teacher education) ณ ประเทศฟินแลนด์ ในระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มกราคม ๒๕๕๓ โดยมีประเด็นที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ระบบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศฟินแลนด์ หลักสูตรปริญญาตรีใช้ระยะเวลาในการศึกษา ๓ ปี ระดับปริญญาโท ๒ ปี และระดับปริญญาเอกประมาณ ๔-๕ ปี ตามเกณฑ์และข้อปฏิบัติของกลุ่มสหภาพยุโรป (Bologna) สำหรับการศึกษาชั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษามีการแยกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่สามารถโอนย้ายไปมาระหว่างกันได้ (interchange) โดยสายอาชีวศึกษาสามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีได้เช่นเดียวกับสายสามัญ แต่ภาครัฐสนับสนุนให้ทำงานในสายอาชีพก่อนจึงค่อยกลับมาศึกษาต่อ ทั้งนี้ ผู้ที่จะศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านอาชีวศึกษา (Polytechnic master's degree) จะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย ๓ ปี

๒. กรอบแนวคิดทางการศึกษา แนวคิดและหลักการจัดการเรียนการสอนมีแหล่งที่มาจากนโยบายการศึกษาของประเทศ (Education policy) ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางของประเทศ (National core curriculum) ซึ่งได้นำไปสู่การออกแบบการผลิตและพัฒนาครู และกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมด การถ่ายทอดนโยบายการศึกษามาเป็นหลักสูตรแกนกลาง มีความชัดเจนมาก ไม่ซับซ้อนและเรียบง่าย (lean design)

สำหรับประเด็นหลักของหลักสูตรแกนกลาง มีจุดมุ่งหมายทั่วไป (general aims) ค่อนข้างกระชับมาก โดยการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิม และแรงบันดาลใจ (motivation) ของผู้เรียน มีการเคลื่อนไหว (active) และเป็นกระบวนการที่เน้นเป้าหมาย (goal – oriented process) รวมทั้งการแก้ปัญหาแบบกลุ่ม (collective problem – solving)

๓. นโยบายการศึกษา มีลักษณะเด่นที่สำคัญ คือ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้กับท้องถิ่นและโรงเรียน ครูใหญ่ทำงานในลักษณะเป็นผู้อำนวยการด้านการสอน ในแต่ละโรงเรียนมีวัฒนธรรม ความเชื่อเหมือนกัน โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาและครูเป็นเรื่อง “ความเชื่อถือ (trust)” ในระดับชาติ โรงเรียนมีความเป็นอิสระ (autonomy trust) ครูมีความเป็นมืออาชีพ (professional trust) อาชีพครูได้รับความนิยม และมีอำนาจในการคิดและการตัดสินใจสูง ซึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ ฟินแลนด์ได้ยกเลิกระบบการตรวจสอบ (inspector) และระบบการสอบเข้าระดับชาติ (national exam) ทั้งหมด นอกจากนี้ การศึกษาในฟินแลนด์ยังมีลักษณะเด่น ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากผลการทดสอบและหลักสูตรการสอน ดังนี้

๓.๑ PISA จากผลการสำรวจพบว่า ประเทศฟินแลนด์ได้รับคะแนน PISA สูงที่สุด โดยมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ คือ โรงเรียนร้อยละ ๙๗ เป็นโรงเรียนของรัฐ และในระดับชั้นเกรด ๘ ห้องเรียนมีนักเรียนไม่ถึง ๒๐ คน การจัดชั้นเรียนแต่ละห้องคละกัน โดยไม่ได้จัดชั้นเรียนตามความเก่งของเด็ก หัวหน้าครู (principle teacher) และครูมีภาระความรับผิดชอบหลัก (๗๗ เปอร์เซ็นต์) ในด้านวิชาการ การวัดและประเมินผล ฯลฯ

๓.๒ หลักสูตรและการสอน หลักสูตรที่สอนเป็นหลักสูตรประจำโรงเรียน (school based) ได้รับการพัฒนาจากท้องถิ่น โดยยึดกรอบใหญ่ คือ

ข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติระดับชาติร่วมกัน วิชาวิทยาศาสตร์ต้องสอนโดยครูประจำวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและมีศักยภาพสูง การบรรจุวิชาวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรภาคบังคับ เด็กชั้นเกรด ๕ -๖ (ประถมศึกษาชั้นปี ๕ - ๖) จะต้องเรียนวิชาที่มีเนื้อหาผสมผสาน (integrated) กับวิชาชีววิทยาและธรณีวิทยา เป็นเวลา ๑.๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และวิชาฟิสิกส์และเคมี เป็นเวลา ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเมื่อเด็กขึ้นชั้นเกรด ๗ - ๘ (มัธยมศึกษาชั้นปี ๑-๓) จะเริ่มเรียนวิชาเฉพาะ (separate) ที่เป็นวิชาชีววิทยา ธรณีวิทยา ฟิสิกส์ และเคมี เป็นเวลาวิชาละ ๑.๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และวิชาสุขศึกษา (health education) ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

๔. การผลิตและพัฒนาครู มหาวิทยาลัยทุกแห่งในฟินแลนด์มีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู โดยในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ ได้นำหลักสูตรพัฒนาการผลิตครู (Teacher education development program) มาช่วยนักศึกษาให้สามารถบรรลุผลสำเร็จในเรื่องต่างๆ ซึ่งเรื่องที่เน้นอย่างมาก คือ วิชาชั้นสูง (high level subject) ที่ใช้สอน และความรู้ในวิธีการสอน (pedagogical content knowledge) โดยคนที่จะมาเป็นครูจะต้องเรียนวิทยาศาสตร์เท่ากับคนที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ ดังนั้น จึงต้องมีศักยภาพสูงกว่า เนื่องจากจะเป็นผู้สร้างนักวิทยาศาสตร์อีกหลายร้อยคนต่อไป

ตัวอย่างของสื่อการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยที่ได้ไปศึกษาดูงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ (motivation) นวัตกรรม (innovation) และความสนุกสนาน (entertainment) ซึ่งเป็นตัวอย่างการทดลอง (experiment) อย่างง่าย แต่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration) ให้กับเด็ก เช่น การเปลี่ยนสีของเปลวไฟตามชนิดของสารเคมี ซึ่งคล้ายกับการเกิดปรากฏการณ์แสงเหนือของประเทศแถบขั้วโลกเหนือ ซึ่ง

ตัวอย่างชุดทดลองเหล่านี้มีจำนวนมากในแต่ละวิชา จะถูกเก็บรวบรวมไว้ยังหน่วยงานที่เรียกว่า “ลูมาร์”

๕. ลักษณะเฉพาะของครุศาสตร์และสถาบันการผลิตครู ในประเทศฟินแลนด์วิชาซีพครุเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงเป็นสาขาที่เป็นที่นิยม มีอัตราการแข่งขันและมีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูง ผู้ที่เป็นครูจะต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทเท่านั้น มีการบูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผ่านโรงเรียนฝึกหัดครู (teacher training schools) เหมือนกับโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย ทั้งนี้ การผลิตและพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง โดยมีภาควิชาการศึกษาวิชาซีพครุ (Department of Teacher Education) เป็นภาควิชาหนึ่งในทุกคณะ โดยไม่มีการแยกเป็นคณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์โดยเฉพาะ ปัจจุบันสถาบันผลิตครูมีจำนวน ๑๒ แห่ง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายปรับลดจำนวนสถาบันผลิตครูลงเนื่องจากมีจำนวนมากเกินไป

การผลิตครูมี ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ class teacher หมายถึง ครูที่สอนได้หลายวิชา (ชั้นประถม ประมาณ ๑๓ วิชา) ดูแลนักเรียนตั้งแต่อายุ ๗ - ๑๒ ปี ในระดับประถมศึกษา และประเภทที่ ๒ subject teacher หมายถึง ครูที่มีความเชี่ยวชาญสูงในวิชาที่สอนไม่เกิน ๒ วิชา (วิชาเอกและวิชาโท) ดูแลนักเรียนตั้งแต่อายุ ๑๓ -๑๕ ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยครูทั้งสองประเภทจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งมี ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Art) และปรัชญามหาบัณฑิต (Master of Philosophy)

๖. หลักสูตรผลิตครู เป็นหลักสูตรที่เน้นการวิจัยเป็นหลัก (research based teaching) มีการสอนเชิงลึกทั้งในเรื่องการตั้งคำถาม การ

กำหนดปัญหา และการแปลผล ซึ่งเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูจึงต้องเป็นนักวิจัยที่มีความเข้าใจในกระบวนการเป็นอย่างดี ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีไปจนถึงการเรียนต่อระดับปริญญาโท โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพ (personality) ของครูโดยเฉพาะด้านความคิดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

หลักสูตรผลิตครูเป็นหลักสูตร ๕ ปี (ปริญญาตรี ๓ ปี และปริญญาโท ๒ ปี) และมีหน่วยกิต รวม ๓๐๐ หน่วยกิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีจะเรียนวิชาเอก (major subject) เท่ากับนักศึกษาในหลักสูตรเฉพาะ แต่จะต้องเรียนเพิ่มวิชาโท (minor subject) วิชาการสอน (pedagogical studies) และวิชาภาษาและการสื่อสาร (communication and language studies) ส่วนระดับปริญญาโทจะต้องเรียนเพิ่มในสาขาวิชาเอกอีกหลายหน่วยกิต วิชาโทอีกบางส่วน รวมทั้งเน้นวิชาการสอน (pedagogical studies) เพิ่มขึ้น โดยผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนจะต้องผ่านการทำวิทยานิพนธ์จำนวน ๒ ฉบับ ในเนื้อหาวิชาเอก และวิชาการสอน

ต่อมาท่านเลขาธิการฯได้สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของประเทศฟินแลนด์ และเสนอประเด็นคำถามสำหรับประเทศไทยเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จของฟินแลนด์นั้น เกิดจากวัฒนธรรมของสังคมที่เชื่อมั่นในระบบการศึกษาของประเทศ และครูเป็นผู้ที่มีสถานะเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสังคม นโยบายด้านการศึกษาเน้นคุณภาพ และการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น กำหนดให้การผลิตและพัฒนาครูเป็นความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย โดยหลักสูตรการผลิตครูพัฒนามาจากหลักสูตรแกนกลางของชาติ (national core curriculum) และ

หลักสูตรประจำท้องถิ่น (local based curriculum) และยังมีโรงเรียน (K-12) จำนวน ๑๔ แห่งทั่วประเทศทำหน้าที่ผลิตครูควบคู่กับมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก (radical change) ในระบบการศึกษาของฟินแลนด์ คือ การที่รัฐบาลออกกฎหมายใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ เพื่อกระจายอำนาจไปให้กับโรงเรียน ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรของตนเองได้ และยกเลิกระบบตรวจสอบทั้งหมด (all inspection) แล้วนำระบบการประเมินตนเองมาใช้ (self-evaluation system) รวมทั้งวิธีการประเมินที่เน้นผลลัพธ์เป็นหลัก

สำหรับประเด็นที่ควรพิจารณาสำหรับประเทศไทย เช่น ในการจัดทำกรอบ TQF ของหลักสูตรผลิตครู อุดมศึกษาจะต้องตอบก่อนว่า ครูควรมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง หลักสูตรครุศาสตร์ควรเน้นการวิจัยและจำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การผลิตครูควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ไม่ใช่เฉพาะคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์เท่านั้น คณะอื่นๆ ต้องเข้ามาร่วมเป็นผู้ผลิตครู โดยเฉพาะครุวิชาเฉพาะสำหรับประเด็นการปรับภารกิจโรงเรียนสาธิตเป็น teaching learning school เป็นเรื่องยาก ควรเลือกโรงเรียนที่เป็นต้นแบบที่ดีเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกสอน โดยมีทั้งโรงเรียนในเมือง ต่างจังหวัด และในพื้นที่ห่างไกล

ที่ประชุมได้ให้ความเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางในการผลิตและพัฒนาครูที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. ประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะประเทศที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก ประเทศอาณานิคม ประเทศในยุโรปตะวันออก หรือสหรัฐอเมริกา ฯลฯ มีวิวัฒนาการ (evolution) ทางด้านสังคมและการเมืองแตกต่างกัน รวมทั้งปัจจัยความจำเป็นต่างๆ (necessity) ที่บีบบังคับ ทำให้แต่ละประเทศเกิดการปรับตัว

(transformation) ส่งผลไปถึงแนวนโยบายการผลิตและพัฒนาครูของประเทศ โดยในกรณีของฟินแลนด์ เป็นสังคมที่ประชาชนได้รับการศึกษาดีมาตลอดหลายรุ่น เมื่อเติบโตมาเป็นพ่อแม่จึงรักษาวัฒนธรรมนี้ต่อมา ประกอบกับรัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาสูง ไม่ว่าจะเป็นการเรียนฟรี และการสนับสนุนค่าเดินทางไปโรงเรียน รวมถึงการจัดอาหารที่มีโภชนาการสูงและดีต่อสุขภาพของเด็ก

๒. ทักษะ (skill) ที่ครูผู้สอนยุคใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมี ๕ ประการ คือ Adaptability, Complex communication and social skill, Non routine problem solving skill, Self management/self development และ System thinking ซึ่งในยุคนี้ โรงเรียนเป็นเพียงแหล่งเรียนรู้หนึ่ง (part of the whole) ของระบบการเรียนรู้เท่านั้น เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากที่อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต หรือรูปแบบอื่นๆ โรงเรียนจึงควรหาวิธีสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) ให้กับตัวเด็กด้วย

๓. ประเทศฟินแลนด์มองการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมทั้งระบบอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี ว่าจะต้องจัดวางโครงสร้างองค์กร (function) หรือวางระบบการบริหารจัดการ (management/government) อย่างไร ในขณะที่เรามองภาพระบบอุดมศึกษาไทยเป็นภาพเฉพาะส่วน (small pictures)

๔. เดิมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของไทย กำหนดให้โรงเรียนต้องเป็นนิติบุคคล แต่ไม่ได้กำหนดว่าจะให้มีความเป็นอิสระได้อย่างไรบ้าง และบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเพียงใด จึงทำให้ในทางปฏิบัติ โรงเรียนไม่อาจมีอิสระได้อย่างแท้จริง

๕. ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อย (workshop) และเชิญสถาบันการศึกษาของฟินแลนด์มาเล่าบทเรียนและประสบการณ์ เพื่อให้เรา

ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล/เอกสารเพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จของ
ประเทศฟินแลนด์ โดยหวังผลให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ต้นตัว (momentum) โดยมี
สถาบันการศึกษาในประเทศเข้ามาร่วมกันคิด

๖. ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญกับการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการวางรากฐาน
ความรู้สำหรับวิชาเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ (science subject) ในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น

๗. การวิเคราะห์ประเด็นเพื่อแก้ปัญหาในระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นรอยเชื่อมต่อของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอุดมศึกษาด้วย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มองจุดหมายปลายทางที่การเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เมื่อสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งคัดเลือกนักศึกษา
ใหม่ก่อนจบ ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖ ที่สอบได้แล้ว ไม่ตั้งใจเรียนใน
ชั้นเรียน ส่งผลให้คะแนน O-Net เฉลี่ยของโรงเรียนลดลง นอกจากนี้ ยังมีปัญหา
เรื่องเนื้อหาวิชาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเฉพาะสายวิทยาศาสตร์ ข้ำซ้อน
กับวิชาในระดับมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๑

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายสันติชัย โลหิตหาญ

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

สรุปผลการประชุมหารือ
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง” ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓
วันพฤหัสบดีที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓

ในการประชุมครั้งนี้ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายศุภชัย พงศ์ภคเธียร) ได้เรียนเชิญ นายชุมพล พรประภา และผู้แทนสถาบันคลังสมองของชาติ (ดร.กมลินทร์ พินิจกุลตล) มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของนายกสภามหาวิทยาลัย ธรรมนูญและการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ผู้แทนสถาบันคลังสมองของชาติ (ดร.กมลินทร์ พินิจกุลตล) ได้รายงานผลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ที่ประชุมรับทราบดังนี้

๑. สถาบันฯ ได้จัดหลักสูตรอบรมเรื่องธรรมนูญอุดมศึกษา ในระหว่างช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒- กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ รวม ๖ ครั้ง เนื่องจากการจัดหลักสูตรดังกล่าวเป็นรุ่นแรก สถาบันฯ จึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดหลักสูตรครั้งต่อไป โดยกรรมการสภาฯบางท่านให้ข้อสังเกตว่า ระยะเวลาสั้นเกินไปควรจัดแค่ครึ่งวัน ทั้งนี้ การอบรมครั้งต่อไปจะจัดในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓

๒. สำหรับเวทีประชุมนายกสภามหาวิทยาลัย สถาบันคลังสมองของชาติได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยได้รับเกียรติจาก พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นประธานการประชุม สำหรับการนัดประชุมในครั้งต่อไปจะเป็นการจัดประชุมกลุ่มคณะทำงาน

(steering) ซึ่งสถาบันฯ ได้รวบรวมรายชื่อคณะกรรมการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และจะส่งเสริมให้นายกสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดวาระการประชุม

๓. สถาบันคลังสมองของชาติได้จัดสรรทุนวิจัยจำนวน ๕ ทุนให้กับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยขอให้ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ประธานและเชื่อมโยงงานวิจัยดังกล่าวกับคณะอนุกรรมการระบบวิจัยอุดมศึกษา ขณะนี้ งานวิจัยใกล้เสร็จสมบูรณ์แล้ว สถาบันฯ จะจัดให้มีเวทีนำเสนอผลงานวิจัยร่วมกัน เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนต่อรัฐบาลในประเด็นเรื่องการจัดทำ Board of Trustee Award สถาบันพัฒนาผู้กำกับนโยบายและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา (Institute of Directors : IOD) รวมทั้งข้อเสนอการปรับโครงสร้างสภามหาวิทยาลัย ฯลฯ

๔. หลักสูตรที่ฝึกอบรมให้กับกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นการกระตุ้นให้มีแนวคิดคล้ายๆ กับภาคเอกชนที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยหลัก ๓ เรื่อง (รูปสามเหลี่ยม) โดยยอดด้านบน คือ กฎระเบียบที่ออกมาบังคับใช้ (regulatory governance) ฐานด้านซ้าย คือ การบริหารจัดการด้วยตนเอง (self governance) และฐานด้านขวา คือ ความตระหนักรู้ต่อสังคม (social governance) รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ

นายชุมพล พรประภา ได้รายงานผลการประชุมนายกสภามหาวิทยาลัย ใน ๒ - ๓ ครั้งที่ผ่านมาและให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดประชุมนายกสภามหาวิทยาลัยแบบเป็นทางการจะทำให้มีการขับเคลื่อนได้ช้า ในระยะเริ่มแรกควรจัดให้มีการรวมตัวกันเป็นชมรมหรือสมาคมนายกสภามหาวิทยาลัยก่อน โดยเริ่มจากกลุ่มนายกสภามหาวิทยาลัยที่มีความตั้งใจและมีเวลาให้กับเรื่องดังกล่าวจำนวนหนึ่ง แล้วจึงแจ้งการก่อตั้งเป็นชมรมหรือสมาคม

ดังกล่าวให้สภามหาวิทยาลัยทุกแห่งทราบ เพื่อกระตุ้นให้นายกสภามหาวิทยาลัยที่สนใจได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเพิ่มขึ้นและขยายเป็นกลุ่มใหญ่ ในเบื้องต้นเห็นควรให้มีที่ประชุมกรรมการสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยเป็นกลไกในการประสานงานของสภามหาวิทยาลัย

ในการนี้ ที่ประชุมได้มีการอภิปรายมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๑. การจัดหลักสูตรดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยได้ทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเกิดเครือข่ายของกรรมการสภามหาวิทยาลัย สำหรับเนื้อหาหลักสูตรดังกล่าวที่จัดไปแล้วเน้นแต่เฉพาะมิติในด้านกฎระเบียบมากเกินไป จึงควรปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาในมิติการใช้ชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน การปฏิรูปการศึกษา หรือจิตวิญญาณความเป็นครูด้วย

๒. การจัดตั้งเป็นชมรม/สมาคมนับว่าเป็นประโยชน์มาก และควรจัดทำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยของประเทศ (thai university board) เพื่อจะได้มีทางเลือกให้กับมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ใช้ศักยภาพของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ หรือสรรหาเข้ามาเป็นกรรมการสภาฯ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมอุดมศึกษาร่วมกัน (norm) ข้อมูลรายชื่อดังกล่าวอาจมีความคลาดเคลื่อนอยู่บ้างในแต่ละช่วงเวลา รายชื่อมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ (dynamic) เนื่องจากระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดความเป็นสภากรรมการฯ ไม่พร้อมกัน

๓. ในอนาคต การจัดหลักสูตรอบรมนายกสภามหาวิทยาลัย จะนำไปสู่การจัดตั้งเป็นสถาบันพัฒนาผู้กำกับนโยบายและผู้บริหารและดำเนินการต่อไปอย่างเป็นระบบ เช่น การปฐมนิเทศนายกหรือกรรมการสภา

มหาวิทยาลัยคนใหม่ในเรื่องกฎ/ระเบียบ (regulation) การกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย การผ่านหลักสูตรขั้นต่ำของสถาบัน IOD และการอบรมซ้ำเพื่อทบทวน (๒ ปีครั้ง) ฯลฯ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสภามหาวิทยาลัยต่อธรรมาภิบาล (good governance) และการรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม (accountability)

๔. สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่และหน่วยงานขึ้นมาดูแลรับผิดชอบงานของสภามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ซึ่งมหาวิทยาลัยที่เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งสำนักงาน (working office) เป็นสำนักงานของกรรมการสภามหาวิทยาลัย (office of board) ทำงานแยกออกมาต่างหาก โดยไม่ได้อาศัยอำนาจการสั่งการของอธิการบดี ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการทำงานของสภามหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี เช่น ในการจัดทำข้อมูล การจัดวาระการประชุม ฯลฯ

๕. ข้อมูลที่สภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องใช้ แบ่งได้เป็น ๔ ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลนำเข้า (input) เช่น ข้อมูลนักศึกษา การเงิน ตำแหน่งทางวิชาการ/คุณวุฒิบุคลากร ผลการดำเนินงาน (performance) ผลผลิต (เช่น จำนวนบัณฑิต) และข้อมูลอนาคต (future) เป็นต้น โดยระยะแรกอาจจัดให้มีการศึกษาวิจัยประเด็นใดประเด็นหนึ่งใน ๔ ประเด็นนี้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน feedback ให้กับสภามหาวิทยาลัย เช่น รายงานความพึงพอใจของนายจ้างในการใช้บัณฑิต เป็นต้น

๖. ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้มแข็ง ควรจะต้องพัฒนาตั้งแต่ระดับพื้นฐานคือ อาจารย์แต่ละคนซึ่งเป็นบุคลากรในระดับคณะ ความสำเร็จของคณะจะสะท้อนเป็นความสำเร็จในระดับสถาบัน ตัวอย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สภามหาวิทยาลัยพยายามขับเคลื่อน โดยกรรมการสภาฯ บาง

ท่านเป็นกรรมการในระดับคณะด้วย เพื่อเชื่อมโยงการทำงานให้เกิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (implement) เป็นต้น

๗. ในระเบียบวาระการประชุมสภามหาวิทยาลัย **ควรจัดสรรเวลา**ในการประชุมส่วนใหญ่ให้กับประเด็นเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย (Strategic) มากกว่าการให้ความเห็นชอบการดำเนินกิจการตามปกติของมหาวิทยาลัย และหน้าที่ตามกฎหมาย (rubber stamp)

๘. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้กรรมการสภาฯ ในตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิได้มีส่วนร่วมสำคัญ (contribution) ในการสนับสนุนความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยให้ได้มากที่สุด มิเช่นนั้น จะเป็นการเสียเปล่าทรัพยากรอันมีค่า เพราะไม่สามารถใช้ประโยชน์จากศักยภาพของบุคคลระดับประเทศเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งรวมไปถึงการสร้างกติกากหรือวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันของกรรมการสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี/ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

๙. นอกจากสภามหาวิทยาลัยจะมีหน้าที่ตามกฎหมาย (rubber stamp) และจากการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแล้ว หน้าที่อำนวยความสะดวก (generative/facilitate) นับเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน เพื่อให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ และทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี โดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้กำกับดูแล (command) ในองค์กรรวมของมหาวิทยาลัยรวมถึงการกำหนดตำแหน่งของมหาวิทยาลัย (positioning) ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภามหาวิทยาลัยควรจะต้องมีความสามารถในการศึกษาวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะ (develop skill) ในเรื่องดังกล่าว

๑๐. ข้อเสนอของนายชุมพล พรประภา เกี่ยวกับการจัดตั้งที่ประชุม กรรมการสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย โดยจะจัดประชุมร่วมกันในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่องบทบาทของกรรมการสภามหาวิทยาลัยในการปฏิรูป อุดมศึกษาไทย และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจัดประชุมจากสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาในครั้ง นี้ เพื่อให้ นายกสภฯ และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ที่ประชุม มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การประชุมไม่ควรเน้นการบรรยาย แต่ควรเน้นการมีส่วนร่วม (contribute) และระยะเวลาในการประชุมไม่ควรเกินครึ่งวัน

๑๑. สำหรับประเด็นเรื่องชมรมนายกสภามหาวิทยาลัย อาจมีการ จัดหาอาจารย์ หรือบุคลากรมาช่วยงานเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ทั้งในการจกรายงาน การประชุม และประสานงาน ซึ่งเป็นผู้ที่สนใจและรักงานด้านนี้ ขอให้สถาบันคลัง สมองของชาติช่วยประสานนัดหารือร่วมกับ สกอ. และศาสตราจารย์ศุภชัย ยาวะประภา ผู้อำนวยการ SEAMEO RIHED ในเรื่องนี้อีกครั้ง

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายชวิน พิมพ์อาภรณ์

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

สรุปผลการประชุมหารือ
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง” ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ในการประชุมครั้งนี้ ได้เรียนเชิญผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์) มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ.) ในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ ทศวรรษที่ ๒ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ให้ที่ประชุมรับทราบ ดังนี้

๑. หลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพเพื่อให้เกิดเป้าหมายที่พึงประสงค์ เน้นการประเมินเชิงสร้างสรรค์ มีระดับในการประเมินที่ชัดเจน โดยการกำหนดตัวบ่งชี้จำนวนที่เหมาะสมไม่มากเกินไป ประเมินสิ่งที่ควรประเมินง่ายต่อการเข้าใจ มีตัวบ่งชี้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และเป็นตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ ซึ่งการกำหนดตัวบ่งชี้จะอ้างอิงจากวัฒนธรรม เงื่อนไข และข้อจำกัดของประเทศ โดยมีเป้าหมายสุดท้ายของการประเมินคือ **คุณภาพ**

๒. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) **ตัวบ่งชี้พื้นฐาน** เป็นตัวบ่งชี้ที่ทุกสถาบันมีอยู่แล้วและไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในแต่ละปี ๒) **ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์** เป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนความเป็นลักษณะเฉพาะของสถาบันการศึกษาและสามารถเสนอกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ได้ ตามปรัชญา พันธกิจ และความโดดเด่นของตนเอง เพื่อเป็นการรองรับการแบ่งกลุ่มประเภท

มหาวิทยาลัย และลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ของแต่ละสถาบัน และ ๓) **ตัวบ่งชี้ที่เป็นมาตรการส่งเสริม** เป็นตัวบ่งชี้ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ณ เวลานั้น ๆ เช่น ในช่วงของการเน้นเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากสถาบันการศึกษาใดที่มีการดำเนินการ จึงจะได้คะแนนในส่วนนี้เป็นต้น ซึ่งการกำหนดสัดส่วนการประเมินตามตัวบ่งชี้ทั้ง ๓ ประเภท จะได้มีการกำหนดในภายหลังอีกครั้ง

๓. มีการกำหนดดุลยภาพของตัวบ่งชี้การประเมินระหว่างสายวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากในการประเมินครั้งที่ผ่าน ๆ มา ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จะเอื้อต่อสายวิทยาศาสตร์ค่อนข้างมาก และตัวบ่งชี้บางตัวเป็นข้อจำกัดของสายสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ นอกจากนี้จะได้มีการสร้างมาตรฐานการเทียบเคียงของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เช่น คุณวุฒิอาจารย์ สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ภาวะการมีงานทำ การเผยแพร่ผลงานวิจัย การจดสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ เป็นต้น เพราะแต่ละมหาวิทยาลัยมีการดำเนินตามพันธกิจที่แตกต่างกัน และสามารถสร้างความเป็นเลิศได้ตามพันธกิจของตนเอง จึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้

๔. มีการพัฒนาการเชื่อมโยงในส่วนต่างๆ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น การเชื่อมโยง KPI ของการประเมิน IQA และ EQA การลดความซ้ำซ้อนของเกณฑ์การประเมิน และระบบการประเมิน เพื่อลดภาระของสถาบันการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการสร้างห่วงโซ่คุณภาพที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาาระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างคุณภาพการศึกษาด้วย

๕. พัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพจากในครั้งที่ผ่าน ๆ มา ที่มีการให้คะแนนเป็นระดับ mind stone ของกระบวนการ PDCA มาเป็นการให้คะแนนจากจำนวนเฉลี่ยของข้อที่ได้มีการดำเนินการ ในส่วนของคะแนนการประเมินจะไม่มีค่าเป็นระดับ (พอใช้/ดี/ดีมาก) แต่จะรายงานเป็นคะแนน/คะแนนเฉลี่ย และผลการประเมินมีสองสถานะคือ ผ่านและไม่ผ่าน

๖. ส่งเสริมการสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพให้แก่สถาบัน ผู้ประเมิน ครู/อาจารย์ รวมไปถึงนักเรียน/นิสิตนักศึกษา ให้เข้าใจและตระหนักถึงบทบาทและประโยชน์ของการประเมินคุณภาพการศึกษามากขึ้น

ในการนี้ ที่ประชุมได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อประเด็นดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

๑. การประเมินคุณภาพของโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถเปรียบเทียบในมิติเดียวกันได้ เนื่องจากโรงเรียนมีหน้าที่ในการผลิตนักเรียนออกมาเหมือนกันตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบันมีวิธีการพัฒนาและผลิตบัณฑิตที่ต่างกัน ดังนั้นวิธีการและหลักเกณฑ์ในการประเมินควรมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เห็นด้วยการกำหนดตัวบ่งชี้ (KPI) เป็น ๓ ชุด คือ ๑) ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ๒) ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ ซึ่งควรทำข้อตกลงระหว่าง สมศ. กับสถาบันการศึกษา และมีการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรและการยอมรับ ๓) ตัวชี้วัดที่เป็นมาตรการส่งเสริม ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบระหว่างสถาบัน เนื่องจากความพร้อมแต่ละสถาบันไม่เท่ากัน อาจทำให้เกิดอคติ (bias) ขึ้นได้ และมีความเห็นว่าไม่ควรมีการประเมินซ้ำซ้อน หากสถาบันได้รับระบบการประเมินคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากลอยู่แล้ว

๒. สนับสนุนการจัดอันดับ/ระดับ (Rating/Ranking) ในการกำกับภาพใหญ่ของระบบอุดมศึกษา เพราะเห็นว่าเป็น public communication tool เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญกับการจัดอันดับ แต่ไม่มองรายละเอียดว่าทำไมจึงได้รับการจัดอันดับเช่นนั้นและทำอย่างไรให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงควรทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจที่มากกว่ามองแค่การได้รับการจัดอันดับที่เท่าไร โดยอาจทำการจัดอันดับในระดับสาขาวิชาแทนการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา และให้ข้อมูลสนับสนุนต่าง ๆ เช่น ผลการประเมินหลักสูตร กระบวนการสอน input/output การลงทุน การวิจัย การมีงานทำของบัณฑิต เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเปรียบเทียบสาขาวิชาในแต่ละสถาบันได้ โดยดูจากข้อมูลประกอบตามที่ตนให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เห็นว่า สมศ. และ สกอ. ควรร่วมมือกันจัดทำระบบเพื่อที่จะเผยแพร่ข้อมูลการจัดอันดับดังกล่าวไปสู่ผู้บริโภค

๓. การมีโครงการวิจัยที่เน้นเรื่องคุณภาพทางการศึกษา โดยสร้างชุดวิจัยร่วมและคิดโจทย์วิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สมศ. สกว. และสถาบันคลังสมองของชาติ เป็นแนวคิดที่ดีและอาจนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ทั้งนี้ มีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญ กับ ๓ กลไก ได้แก่ ๑) ผู้ประสานงานโครงการ ๒) steering committee และ ๓) annual meeting เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยได้รายงานความก้าวหน้าและผลการวิจัย

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ได้แก่ สมศ. สกอ. รวมถึง กพร. ควรต้องหารือทำความเข้าใจให้ตรงกันในประเด็นคำจำกัดความ (definition) ต่างๆ และตัวชี้วัด (KPI) ว่าควรเป็นอย่างไร ตั้งแต่ input process output outcome และ impact เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูล (data set) ร่วมกันได้

๕. สมศ. และ สกอ. ควรจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับคุณลักษณะ (characteristic) ของสถาบันอุดมศึกษา ๔ กลุ่ม และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินแต่ละมิติ สำหรับแต่ละกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งตัวชี้วัดสำหรับแต่ละกลุ่มสถาบันต้องมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ สภามหาวิทยาลัยจะไม่สามารถกำหนดสถานะ (positioning) ตนเองได้ หากไม่ทราบเกณฑ์การประเมินของ สมศ. และระบบประกันคุณภาพภายในของ สกอ. รวมทั้งการที่ สมศ. ให้ความสำคัญกับ output/outcome จะต้องยึดกรอบ TQF เนื่องจากคุณลักษณะบัณฑิตมีความแตกต่างกันตามกลุ่มสาขา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้กำหนดคุณลักษณะดังกล่าว ในการนี้ ควรจัดให้มี retreat ร่วมกันระหว่าง กกอ. และ คณะกรรมการ ของ สมศ. อีกครั้งเพื่อหารือในภาพใหญ่ โดยอาจจะเชิญสำนักงานประมาณเข้าร่วมด้วยเพื่อรับทราบแนวทาง การดำเนินการร่วมกันในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาของ สกอ. และ สมศ.

๖. มิติของผู้บริโภค ที่ผ่านมามีประเด็นปัญหาว่า เด็กไม่เข้าใจผลการประเมินของ สมศ. เช่น ผลการพิจารณาว่ารอพินิจ หรือไม่ผ่าน ซึ่งเด็กและผู้ปกครองบางกลุ่มไม่เข้าใจว่าหลักสูตรนั้น ๆ ไม่ผ่านการรับรองแล้ว มีนัยยะสำคัญอย่างไรต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง ดังนั้น ผลการประเมินที่ผู้บริโภคจะสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ จึงไม่ใช่ผลที่เป็น ranking/rating เท่านั้น แต่ควรจะเป็น attribute ของ rating นั้นๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็ก ใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะเลือกเรียน

๗. ในหลักการแล้ว การจัดอันดับไม่ควรเป็นหน้าที่ของ สกอ. และ สมศ. แต่ควรเป็นองค์กรเอกชนภายนอกที่มีอิสระทางความคิด มีความเป็นกลาง ยกตัวอย่างเช่น ต่างประเทศมีหนังสือ Good University Guide ให้นักเรียน

และผู้ปกครองใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนสาขาอะไร และเรียนที่ใด ซึ่งในหนังสือจะระบุงบองค์ประกอบต่าง ๆ สำหรับการเข้าศึกษา เช่น คุณภาพระดับสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเข้าศึกษา และคะแนนสอบเข้า สำหรับในประเทศไทย สกอ. และ สมศ. ควรเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ โดยอาจให้สถาบันคลังสมองของชาติเป็นผู้ดำเนินการศึกษาโดยกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพทางการศึกษา

๘. ปัจจุบันมหาวิทยาลัยขาดกระบวนการควบคุมคุณภาพการสอนของอาจารย์ อาจารย์บางคนรับงานสอนหลายแห่ง จึงไม่ก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน เพราะอาจารย์บรรยายในชั้นเรียนเท่านั้น แต่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาขาดไป จึงควรมีระบบฐานข้อมูลที่เก็บรายละเอียดภาระงานสอนของอาจารย์ว่าใครมีภาระงานสอนซ้ำซ้อนที่ใดบ้าง ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการควบคุมคุณภาพได้ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีอยู่ ๒ ประเภท คือ ๑) ประเภทคุมไม่ได้หรือไม่มีอำนาจสั่งการ ๒) ประเภทไม่ได้คุม ดังนั้น การรับรองหลักสูตรของ สกอ. จึงควรมีการกำหนดอายุของการรับรองหลักสูตร เพราะบางมหาวิทยาลัยตอนที่มีการขอเปิดหลักสูตรได้มีการกำหนดว่าต้องมีอาจารย์ประจำทั้งหมดกี่คน ดำรงตำแหน่งทางวิชาการกี่คน ครบจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อหลักสูตรผ่านการอนุมัติแล้ว จึงมาแยกเปิดสาขาย่อยเพิ่มเติม ทำให้จำนวนอาจารย์ต่อหลักสูตรหรือต่อสาขาไม่เป็นไปตามเกณฑ์

๙. คุณภาพทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่าง take action กันเอง ไม่มีทิศทางหรือไม่ทราบว่าจะอะไรคือตรงร่วม เช่น ไม่ทราบว่าเกณฑ์ในการรับรองหรือไม่รับรองหลักสูตรคืออะไร ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน จำเป็นต้องมีองค์กรอิสระซึ่งอาจเป็นสถาบันคลังสมองของชาติเป็น

หน่วยงานกลางทำหน้าที่ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล กำหนดทิศทาง คุณภาพ แล้วเผยแพร่ (communicate) เพื่อให้เกิดการเข้าใจตรงกันและให้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถตอบสนองต่อโจทย์ในการพัฒนาคุณภาพ โดยควรจัดให้มี regular forum ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สกอ. สมศ. เป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยน (share) ข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ตั้งประเด็นในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล มีการอภิปรายและสร้าง dialog ร่วมกัน ทำให้เกิดความ เชื่อมโยงกันในประเด็นคุณภาพทางการศึกษา ในการนี้ ที่ประชุมได้เสนอว่าใน การจัด forum แต่ละครั้ง ควรเชิญผู้ที่เป็นประธานตรวจระบบคุณภาพมา ประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เนื่องจากผู้ที่เป็นประธานมักจะมีข้อมูล เกือบทั้งหมดและวิเคราะห์ข้อมูลได้ในเชิงลึก

ผู้บันทึกการประชุม

นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ

นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะเชี๋ยร

นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

สรุปผลการประชุมหารือ
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง” ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓
วันพฤหัสบดีที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้กล่าวถึงเหตุการณ์รุนแรงที่ผ่านมาว่าอุดมศึกษาจะมีแนวทางในการเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส หรือช่วยเหลือเยียวยาสังคมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง สังคมอุดมศึกษาได้เรียนรู้ หรือจะมีแนวทางช่วยเหลือสังคมได้อย่างไร จึงได้เรียนเชิญ พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ (ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า) ผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล มาร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้วิกฤตดังกล่าว โดยที่ประชุมได้อภิปรายในสาระสำคัญแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเด็นที่สำคัญเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต หาทางเยียวยา แก้ไขปัญหาดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๑. ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับ**ปัญหาความรุนแรงและแนวทางในการเยียวยาของภาครัฐ** และความเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Scenario)

๑.๑ ก่อนเหตุการณ์ดังกล่าว ประเทศไทยให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นการแก้ปัญหาความขัดแย้ง แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันความขัดแย้ง ทำให้ความขัดแย้งขยายตัวและเกิดเป็นเหตุการณ์รุนแรงขึ้น ดังนั้นภาครัฐจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความขัดแย้งเชิงป้องกันให้มากขึ้น และจะต้องกระทำอย่างถูกวิธี เพื่อไม่ให้มีโอกาสเกิดความรุนแรงได้อีกซึ่งรวมไปถึงการศึกษาวิจัยอนาคต (future research study)

๑.๒ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตที่เป็นวัฒนธรรมแบบ sexy culture เหมือนประเทศอิตาลี นั้น อาจไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นฐานที่เป็นตัวตนที่แท้จริงของคนไทย ซึ่งมีวัฒนธรรมแบบ human touch culture เนื่องจากคนไทยมีจุดเด่นในการผลิตสินค้าที่ใช้ความสุนทรีย์สูง เช่น กิจการสปา นวดแผนไทย ฯลฯ หรือการผลิตสินค้าที่มีชีวิต เช่น ผัก ผลไม้ ฯลฯ

๑.๓ แต่เดิมรูปแบบการต่อสู้ที่ใช้กำลังทหารแย่งทรัพยากร (hard power) ในสังคมโลก ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นการต่อสู้แย่งชิงมวลชนในเชิงจิตวิทยา (soft power) มากขึ้น เทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ ถูกนำมาใช้ เช่น Facebook, Video link ฯลฯ ปัจจุบันประชาชนอาจได้รับข่าวสารที่บิดเบือน และการส่งต่อข้อมูลกันไปโดยขาดความระมัดระวัง เนื่องจากการสื่อสารข้อมูลข่าวสารมีโอกาสเกิดขึ้นได้หลายช่องทาง ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารในสังคมออนไลน์ไปจนถึงสื่อท้องถิ่น

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ข้อมูลข่าวสารจะต้องเข้าถึงความพร้อมของเทคโนโลยีการสื่อสารด้วย เช่น ในชนบทสื่อวิทยุชุมชนอาจเข้าถึงชุมชนได้สะดวกกว่า ประกอบกับชาวบ้านใช้ความคิดเชิงจินตนาการในการรับรู้ข่าวสาร ดังนั้น การแก้ปัญหาความเชื่อของชาวบ้านจึงต้องนำด้วยจินตนาการแล้วจึงค่อยนำความรู้ในตำราเข้าไปแก้ปัญหา

๑.๔ สภาพความเหลื่อมล้ำของคนกรุงเทพฯ กับคนต่างจังหวัด โดยเฉพาะคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส อยู่ในชุมชนแออัด หรือมีที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม ต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก และส่วนหนึ่งได้เข้าร่วมในการชุมนุม ดังนั้น รัฐบาลจึงควรให้

ความสำคัญและเร่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน จัดให้มีงานทำและวางระบบอำนวยการ
ความสะดวกให้ดีขึ้น

๑.๕ ในการเยียวยาากลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ควรจำแนกกลุ่มผู้
ได้รับผลกระทบออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ เพื่อเยียวยาตามความเหมาะสมและ
อย่างเป็นธรรม ได้แก่

๑) **กลุ่มนักธุรกิจ** ซึ่งควรเน้นเยียวยานักธุรกิจรายย่อยที่
ต้องสูญเสียทรัพย์สิน หรือประสบปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง มากกว่านัก
ธุรกิจรายใหญ่ที่มีเงินทุนและมีแหล่งระดมทุนอยู่แล้ว

๒) **กลุ่มประชาชนทั่วไป**ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ได้รับ
ผลกระทบต่อทรัพย์สิน เช่น ไฟไหม้บ้าน ห้างร้าน หรืออาคาร รวมถึงผลกระทบ
ด้านร่างกายและจิตใจ

๓) **กลุ่มผู้ขมขม** ควรมีการช่วยเหลือเป็นเงินรายหัวให้
ทุกคน เพื่อเยียวยาผลกระทบโดยไม่เลือกปฏิบัติ บรรเทาความเกลียดชังไม่ให้มี
โอกาสขยายวงกว้างออกไปในต่างจังหวัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และสถานศึกษาร่วมมือกันสำรวจผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึงในชุมชน
ของตน

๑.๖ ควรทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ใช้แนวคิด
การพัฒนาแบบ “**น้ำล้นจากยอดเขา**” ที่เน้นการพัฒนาเมืองหลวงไปสู่ชนบท
ซึ่งอาจเป็นปัญหาทำให้เกิดช่องว่างของคนรวยคนจนมากขึ้น และทำให้การ
กระจายโอกาสลงไปไม่ถึงชาวบ้านหรือชุมชนอย่างแท้จริง

๑.๗ **การช่วยเหลือเยียวยาของรัฐบาล** ควรเป็นไปอย่าง
ทั่วถึงเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึงกลุ่มคนที่เดือดร้อนทุกกลุ่ม ไม่ใช่ดูแล

เฉพาะส่วน บางชุมชนเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาว่ามีชุมชนไหนที่เดือดร้อน รวมถึงชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการชุมนุมเมื่อเดือนเมษายนปีที่ผ่านมา เช่น ชุมชนเพชรบุรี ซอย ๗ ชุมชนนางเลิ้ง ฯลฯ และชุมชนในต่างจังหวัด

๒. ประเด็นเหตุการณ์ที่สถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาหลายแห่งได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเยียวยาความเดือดร้อนให้เห็นตามสื่อต่างๆ มากขึ้น และข้อเสนอแนะต่อสถาบันอุดมศึกษาในการเยียวยาเรื่องดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

๒.๑ สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นก่อนเป็นลำดับแรก เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไม่มีประสบการณ์ในการแสดงบทบาทของมหาวิทยาลัยในเรื่องดังกล่าว การรับฟังความต้องการ ความเดือดร้อนของชาวบ้าน และสิ่งที่ชาวบ้านต้องการให้รัฐช่วยเหลือ เช่น ความยากจน การไม่มีที่ทำกิน ฯลฯ ซึ่งบางเรื่องเกิดจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของสังคมที่ต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือทุกเรื่อง

๒.๒ ในปัจจุบันภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในสายตาของประชาชนขาดความเป็นกลาง หรือเลือกฝ่าย แม้แต่ในมหาวิทยาลัยเดียวกันยังแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ในแต่ละภูมิภาค เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฯลฯ จึงอาจไม่ได้รับความเชื่อใจให้เข้าไปรับฟังปัญหา ดังนั้น จึงควรส่งเสริมมหาวิทยาลัยใหม่ที่ยังไม่ติดภาพลักษณ์ของการเลือกข้างให้มีบทบาทในการช่วยเหลือเยียวยา มาช่วยรับฟังปัญหา เช่น กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยควรมีการประชุมหารือทำความเข้าใจและการอบรมวิธีการที่ถูกต้องก่อนการลงพื้นที่ชุมชน

๒.๓ การพัฒนาแนวคิดอุดมศึกษาควรใช้พื้นฐานความรู้จากบริบทของสังคมไทย มากกว่าการนำเอาแนวคิดของต่างประเทศมาใช้ ซึ่งมีบริบทต่างกัน อาจจะทำให้เกิดความสับสนและผิดพลาด นอกจากนี้ ควรเลือกกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยหรือชุมชนทำและประสบความสำเร็จมาเป็นต้นแบบ (model) สนับสนุนอย่างจริงจังและขยายผลให้เกิดขึ้นในวงกว้างต่อไป หากคิดหรือสร้างขึ้นใหม่อาจเสี่ยงต่อความล้มเหลวสูง

๒.๔ การเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน ยกเว้นสาขาแพทยศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนแยกตัวออกมาจากบริบทที่แท้จริงของสังคม จึงควรนำเหตุการณ์นี้มาเป็นบทเรียนเพื่อเป็นโอกาสในการพัฒนาบทบาทใหม่ของอุดมศึกษาต่อไป

๒.๕ ในเบื้องต้นการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษา ควรสร้างกลไกการประสานงานที่ไม่ใช่ระบบราชการ เพื่อแสวงหาอาสาสมัครจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ วางมาตรการร่วมกัน แล้วลงสู่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง เพื่อเรียนรู้ให้กำลังใจ ยกย่องความรู้ความสามารถ และความเข้มแข็งที่ชุมชนสามารถช่วยเหลือกันเองได้ ควรหลีกเลี่ยงการเยียวยาด้วยมาตรการที่เป็นเม็ดเงิน

๒.๖ ควรสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการความขัดแย้ง ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อม หรือดำเนินการเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบัน ทั้งนี้อาจใช้ระบบการเรียนแบบ e-learning เหมือนเช่นที่ Royal Road University ดำเนินการอยู่ และประสบความสำเร็จ

๓. ประเด็นความคิดเห็นผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยต่อเรื่องดังกล่าว โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่อยู่เหนือการคาดหมายและความเข้าใจของอุดมศึกษา ซึ่งควรจะต้องมีการทำความเข้าใจในสาเหตุของปัญหาต่อไป แต่ในขณะนี้การเหยียวยาวเป็นเรื่องเร่งด่วน และอาจจะต้องปรับความคิดของอุดมศึกษาที่มองคนอย่างมีสีด้วย (แบ่งฝ่ายแบ่งข้างกัน) ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา โดยต้องร่วมกันทุกฝ่าย ไม่มีการตั้งธงคำตอบ และ มหาวิทยาลัยเองต้องเรียนรู้เช่นกัน เพราะไม่ได้มีวิธีแก้ปัญหาแบบสำเร็จรูป ซึ่งอาจมีแนวทางที่สำคัญได้แก่

๑) ทำความเข้าใจบริบทสังคมไทยใหม่ ไม่ว่าจะป็นท้องถิ่น เยาวชน ฯลฯ

๒) มหาวิทยาลัยควรระดมนักวิชาการ/นักคิดมาช่วยกัน แก้ไขปัญหาความแตกแยกของสังคมว่าควรจะปรับเปลี่ยนในเรื่องใด เช่น ภาษีระบบราชการ ชุมชน ฯลฯ

๓.๒ การจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดอุดมศึกษา ควรเป็นตัวชี้วัดที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่นมากขึ้น

๓.๓ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเชิญชวนร่วมกิจกรรมทำความสะอาดกรุงเทพฯ (big cleaning day) หรือร่วมทำบุญกรุงเทพฯ ของนักศึกษา ซึ่งเกิดจากจิตอาสา โดยผ่านสังคมออนไลน์ เช่น Facebook นับว่ามีความสำคัญมากขึ้น หากเป็นขององค์การนิสิตนักศึกษาเอง ทางสถาบันอุดมศึกษามีการเฝ้าติดตามและให้คำแนะนำได้เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายอย่างไรก็ตาม สังคมออนไลน์อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองได้เช่นกัน และหลายเรื่องเป็นสิ่งที่ซับซ้อน แต่พบว่านักศึกษาสามารถระดมตระวงในการเลือกข้างเลือกฝ่ายได้อย่างเหมาะสม โดยสำรวจพบ ๒ กลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่ม

“รวมพลังฟื้นฟูกรุงเทพ” ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ร่วมกับเสถียรธรรมสถาน และกลุ่ม “ทำความสะอาดจุฬาลงกรณ์” ขององค์การบริหารนิสิตนักศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อบจ.)

๓.๔ สถานการณ์ที่กลไกของรัฐไม่เป็นเอกภาพ และมีมติสังคมที่ เข้าขั้นวิกฤติ สถาบันอุดมศึกษายังไม่สามารถช่วยจัดการลดความรุนแรงได้ เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับเหตุการณ์ดังกล่าว อุดมศึกษาจึงควรแสดงความคิดเห็น ร่วมกัน (share) ในเรื่องมิติของความขัดแย้งให้มากขึ้น โดยส่งเสริมคนรุ่นใหม่ นิสิต/นักศึกษาเข้ามาร่วมเป็นพลังในการปฏิรูปสังคมและหลักสูตรของ มหาวิทยาลัย

๓.๕ สังคมไทยมีช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมากขึ้น คน รวยสามารถส่งลูกเรียนต่างประเทศ ในขณะที่เด็กที่ฐานะไม่ดีมีโอกาสเข้าเรียนใน มหาวิทยาลัยชื่อดังน้อยลง ภาคการศึกษาจึงควรเฝ้าระวังด้วยการสนับสนุน โควตาเข้าเรียนของกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาส

๓.๖ ในมิติแห่งการเรียนรู้ **ไม่ควรเน้นแต่เนื้อหา** (content) อย่างเดียว **ควรมีการเรียนรู้จากบริบท** (context) เป็นฐานและ**ไม่ตัดตัวเอง** จากสังคม **เรียนรู้การแก้ปัญหาจริง** (problem base) พร้อมๆ กับชุมชน ในทุก มิติทั้งเศรษฐกิจและสังคม **เรียนรู้การทำงานที่ต้องพึ่งพาภายนอก** รั้ว มหาวิทยาลัย ไม่เพียงแต่เรียนในตำรา แต่เรียนรู้จากสังคม หรือจากองค์กร/ บริษัทต่างๆ โดยสถาบันอุดมศึกษาควรปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ (mode) และ เปลี่ยนท่าทีในการเรียนรู้ใหม่

๓.๗ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนิสิตและคณาจารย์ ได้ดำเนินกิจกรรมเยียวยาสังคมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้กำหนด ๘ โครงการหลัก รวมถึงชาวจุฬาฯ ช่วยเยียวยาสังคม ประกอบด้วย

๑) การช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่สยามสแควร์ที่ได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบ

๒) ให้บริการตรวจสอบและคำปรึกษาสำหรับอาคารที่ได้รับความเสียหายจากการวางเพลิง

๓) จัดตั้ง “หน่วยจุฬาฯ อาสาฯร่วมฟื้นฟูชุมชน” เพื่อให้บริการด้านสาธารณสุข

๔) ให้คำปรึกษาและเยียวยาด้านจิตใจ ทั้งในและนอกเวลาราชการ (โดย Hotline และลงพื้นที่)

๕) ให้บริการปรึกษาด้านธุรกิจแก่ผู้ประกอบการ

๖) ศึกษาผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการชุมนุมและการเผาไหม้

๗) จัดให้มีการศึกษาเพื่อเยียวยาสังคมไทยในระยะเร่งด่วนและระยะยาว

๘) ช่วยเหลือนิสิตและบุคลากรผู้ประสบความเดือดร้อนอย่างทันที่และต่อเนื่อง

๙) กิจกรรม “จิตอาสา” ของนิสิตในการร่วมฟื้นฟูชุมชน (๕ ส และชุมชนที่ได้รับผลกระทบ)

๓.๘ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัยในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยมุ่งประเด็นที่ความเหลื่อม

ล้ำทางสังคม และได้เสนอให้ผู้ด้อยโอกาสได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้จะได้มีการหารือกันต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะมีการนำเสนอข้อมูล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ต่อที่ประชุม คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นเชิงนโยบายต่อ สถาบันอุดมศึกษาต่อไป และในการขับเคลื่อนการปฏิรูปอุดมศึกษาจะมีการ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้สื่อนักศึกษา อาจารย์ และ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ในระยะสั้นและยาว โดยจะมีการพิจารณาเรื่องนี้ อย่างระมัดระวังให้มากที่สุด

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายชวิน พิมพ์อาภรณ์

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

สรุปผลการประชุมระดมสมอง
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง” ครั้งที่ ๖/๒๕๕๓
วันพฤหัสบดีที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้ได้เรียนเชิญ รองศาสตราจารย์วรากรณ์ สามโกเศศ มานำเสนอถึงแนวทางและความคืบหน้าการดำเนินการครุศึกษาแห่งชาติ และโครงการครุพันธุ์ใหม่ รวมทั้งรับทราบความคิดเห็นจากที่ประชุม ซึ่งการประชุมมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

การดำเนินการและความก้าวหน้าของครุศึกษาแห่งชาติ

๑. แนวคิดการจัดตั้งสถาบันครุศึกษาแห่งชาติ และคณะกรรมการครุศึกษาแห่งชาติ ในระยะแรกมีหน้าที่หลัก ๓ ประการดังนี้ ๑) ประสานระหว่าง หน่วยผลิตและหน่วยใช้บุคลากรครู ซึ่งจะต้องทราบถึงกำลังการผลิตและสาขาที่ผลิต รวมทั้งอัตราบุคลากรครูที่ต้องการ ๒) พัฒนาบุคลากรครูประจำการจำนวน ๔.๕ แสนคนได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ๓) สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการผลิตครู นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการประเมิน การควบคุม การผลิต ให้การรับรองสถาบัน และทำหน้าที่ผลิตครูของครู

๒. แนวคิดดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากสถาบันครุศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ทั้งการประเมินสถาบันการผลิตครูอื่นๆ และมีบทบาทเป็นสถาบันการผลิตไปพร้อมกัน ส่งผลให้ต้องยุติข้อเสนอดังกล่าวลง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) เห็นความสำคัญของครุศึกษาจึงได้มีการผลักดันในระดับชาติโดยตัดประเด็นการผลิตบัณฑิตออก และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นให้ตั้งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ เพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อน

ในการปฏิบัติงานมีหน้าที่ ๓ ประการข้างต้น รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และแผนการติดตามและประเมินผล

๓. สถานภาพอัตรากำลังครูประจำการในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี ข้างหน้า จากการศึกษาข้อมูลอัตรากำลังการเกษียณอายุของครูประจำการอยู่ที่ประมาณ ๑.๘ แสนคน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๔๐ ของจำนวนครูประจำการ ๔.๕ แสนคน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะเป็นทั้งโอกาสและวิกฤติในเวลาเดียวกันในการแก้ไขปัญหาคุณภาพของครู เป็นโอกาสที่จะบรรจุครูรุ่นใหม่เข้าไปสู่ระบบ นอกจากนี้พบว่าในช่วงระยะเวลาเดียวกันอาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ อย่างน้อยร้อยละ ๓๘ จะครบเกษียณอายุเช่นกัน ดังนั้น ทั้งสองวิกฤตจึงจำเป็นต้องเร่งหามาตรการและแนวทางในการรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้น ขณะที่ระบบการพัฒนาครูที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถรองรับการพัฒนาครูรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งสำคัญจะต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งจากผลการประเมินของ สมศ. พบว่ามีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพียงแห่งเดียวที่ได้รับการประเมินในระดับดีมาก

๔. คณะอนุกรรมการคุรุศึกษาแห่งชาติได้มีการประชุมไปแล้ว ๑ ครั้ง และเพื่อให้การทำงานของคณะอนุกรรมการฯ มีข้อมูลที่ชัดเจนจึงได้กำหนดให้มีคณะทำงาน ๓ ชุด ชุดที่ ๑ รับผิดชอบด้านการผลิตและการใช้บุคลากรครุศึกษาศาสตร์อาจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นผู้รับผิดชอบ ชุดที่ ๒ รับผิดชอบด้านการพัฒนาครูประจำการมีอาจารย์นคร ตั้งคะพิภพ เป็นผู้รับผิดชอบ ชุดที่ ๓ รับผิดชอบด้านการพัฒนา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีศาสตราจารย์เกียรติคุณมนตรี จุฬาวัดนทล เป็นผู้รับผิดชอบ

๕. คณะทำงานด้านการผลิตและใช้บุคลากรครู จะทำหน้าที่เช่นเดียวกันกับคณะกรรมการผลิตและพัฒนาบุคลากรครู ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ตั้งขึ้น เป็นจุดริเริ่มของโครงการครูพันธุ์ใหม่ ซึ่งขณะนี้ได้รับอนุมัติอัตราเพื่อบรรจุเข้ารับราชการครูแล้ว ๓๖,๖๐๐ อัตรา นักศึกษาที่ได้คัดเลือกเข้าร่วมโครงการเมื่อจบการศึกษาจะได้รับการประกันการมีงานทำและบรรจุเข้ารับราชการทันที โดยในส่วนของนักศึกษาที่รับทุนจากโครงการจะต้องทำสัญญาเพื่อไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยร้อยละ ๔๐ ของนักศึกษาที่ร่วมโครงการเป็นผู้ที่จบในสาขาที่เชี่ยวชาญเฉพาะ และต้องศึกษาต่อด้านประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ ปี โดยมุ่งหวังเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษา ควบคู่ไปกับระดับประถมศึกษา

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

๑. แนวทางการแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนและคุณภาพของครู ต้องพิจารณาจากข้อมูลสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าประสบการณ์ในอดีตจากผู้ทรงคุณวุฒิเพียงอย่างเดียว อาจแก้ไขได้ไม่ตรงจุด ควรสร้างรูปแบบและมีวิธีการที่หลากหลาย และใช้การศึกษาเรื่องประชากรศาสตร์ (Demography) มาสนับสนุน จากจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลง จำนวนการผลิตบุคลากรครู อาจจะต้องปรับให้เหมาะสมไปในทิศทางเดียวกัน การเกษียณของครูอาจกลายเป็นโอกาส รวมทั้งการเกษียณของอาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จึงไม่มีความจำเป็นต้องบรรจุทดแทนทั้งหมด เนื่องจากมีจำนวนที่มากเพียงพอแล้ว และอาจจะต้องพิจารณาถึงการลดขนาด และจำนวนสถาบันผลิตครูซึ่งความต้องการที่แท้จริงอาจไม่ใช่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ แต่เป็นคณะสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญเฉพาะ

๒. คุณลักษณะที่สำคัญของครูในอนาคตที่ควรมี คือความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนอย่างถ่องแท้ ทั้งคณิตศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์ ซึ่งคุณภาพของคนไทยขึ้นอยู่กับครูซึ่งเป็นแม่พิมพ์ จึงควรกำหนดไว้ในลักษณะของครูที่ดี ที่มีทั้งคุณธรรม มีวินัย สร้างความสามัคคี เป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งต้องสร้างจิตสำนึกของความเป็นครูให้ครูติดอยู่กับโรงเรียนโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งประเด็นอยู่ที่จะสร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นได้อย่างไร ทั้งในระดับหลักสูตร หรือตั้งแต่เริ่มการคัดเลือกนักศึกษาเข้ารับการศึกษาวชิราวุธครู

๓. แนวคิดโครงการครูพันธุ์ใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างครูมืออาชีพ และสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษามารรจเป็นครูมีทั้งแบบไม่ได้รับทุนแต่ประกันการมีงานทำ และการให้ทุนสนับสนุนและมีการมีงานทำ เป็นโครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งการสนับสนุนทุนการศึกษาครบทั้ง ๕ ปีการศึกษา เห็นว่าเป็นการลงทุนที่ใช้งบประมาณค่อนข้างสูง อาจปรับลดการสนับสนุนทุนการศึกษาให้เหลือเพียง ๒ ปี เฉพาะปีการศึกษาที่ ๔ และ ๕ รวมทั้งใช้ร่วมกับระบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเข้ามาเป็นครู โดยในส่วนงบประมาณที่เหลือจากการปรับลด สามารถนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย การพัฒนาการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ๆ ให้ดีขึ้น และอาจใช้งบประมาณในส่วนนี้เพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาในต่างประเทศ เป็นการสนับสนุนนโยบายของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนไปสู่สากล ทั้งนี้หลักสูตรการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และควรคัดเลือกหลักสูตรที่มีความสำคัญและความจำเป็นเพื่อรับการสนับสนุน ซึ่งการสนับสนุนทั้ง ๑๓๘ หลักสูตร จะเป็นการพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วไป ทำให้ขาดจุดเน้นในการพัฒนา

๔. ประเทศไทยกำลังเผชิญกับอัตราการขยายตัวของเด็กแรกเกิดลดต่ำลง เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน การจะให้ประเทศสามารถแข่งขันในสถานการณ์เช่นนี้ได้ จึงจำเป็นต้องสร้างคนไทยที่มีศักยภาพสูง (Super Thai) ทำให้ต้องมีครูที่มีศักยภาพสูงเช่นกัน (Super Teacher) ประเด็นคือเราจะผลิตครูในลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร ความต้องการกำลังคนในอีก ๑๐ – ๒๐ ปีข้างหน้าคงจะต้องเน้นพัฒนากำลังคนที่มีอยู่ในระบบแรงงาน การขยายตัวของการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานจะลดลงตามอัตราการขยายตัวของเด็กในวัยเรียนที่ลดลง ขณะที่การศึกษาในระดับอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย และวิทยาลัยชุมชนมีความสำคัญมากขึ้น เราควรให้ความสำคัญกับบุคลากรครูในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน รวมทั้งแนวทางการพัฒนาจะเป็นอย่างไร โดยเฉพาะบทบาทของการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในการพัฒนากำลังคนในวัยทำงานที่ออกจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยร้อยละ ๖๐ ของจำนวนนักเรียนในระบบทั้งหมดที่มีเพียงวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นให้สูงขึ้น

๕. การดำเนินการในปัจจุบันเป็นการจัดทำแผนกำลังคนด้านบุคลากรครู แต่จุดเน้นอยู่ที่การสร้างครูดีและครูเก่ง ซึ่งโครงการครูพันธุ์ใหม่ยังไม่สามารถแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและยังคงใช้รูปแบบเดิมในการผลิตกำลังคน ขณะที่บริบทของสังคมเปลี่ยนไป ความหลากหลายในอาชีพมีมากขึ้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีคิด การจะพัฒนาครูดี และครูเก่งจะต้องทำอย่างไร ครูที่ดีจะต้องมีความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่น ท่าทีเชิงบวกซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นส่วนหนึ่งได้จากการออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็น in service มากกว่า pre service ดังนั้นคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะต้องกลับมาพิจารณาเรื่อง in service ให้มากขึ้น การมีครูต้นแบบที่ดีจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ (character building) การสร้างคุณลักษณะของครูที่ดี ไม่สามารถสอนกันได้โดยกระบวนการเรียนการสอนแต่เพียง

อย่างเดี่ยว ในส่วนของครูเก่งแบ่งออกเป็นด้านเทคนิคในการเรียนการสอนและความแม่นยำในเนื้อหา ซึ่งการผลิตคนชั้นเลิศแต่ไม่สามารถให้เวลาและไม่มีโอกาสในการสร้างนวัตกรรมเนื่องจากติดภาระงานก็จะไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งกระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจไม่จำเป็นต้องใช้เวลาศึกษาถึง ๕ ปี หากผู้ที่รับการพัฒนาได้รับโอกาส และมีกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งได้ครูที่ดีในการให้คำแนะนำ การสะสมองค์ความรู้จึงเป็นเรื่องสำคัญเราจะมีวิธีการอย่างไรในการดึงองค์ความรู้จากครูเก่งที่ใกล้เกษียณอายุมาถ่ายทอดเพื่อพัฒนาและเป็นแบบอย่างให้ครูในระบบต่อไป

ผู้บันทึกการประชุม

นางสาวสุวรรณา ภมรประวัตติ

นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะสุริย

นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๗/๒๕๕๓
วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

การประชุมในครั้งนี้ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ได้นำเสนอประเด็น เรื่อง “**โครงสร้างพื้นฐานของวิชาการสายรับใช้สังคม เพื่อแก้วิกฤตชาติ**” โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. วิกฤตการณ์ทางการเมืองใน ๑-๒ ปีที่ผ่านมา สังคมไทยได้รับความรุนแรงและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และหวังพึ่งพาอุดมศึกษาในการชี้นำทางออกของวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาดังกล่าวและระดมความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อสรุปที่สำคัญ คือ อุดมศึกษาควรใกล้ชิดกับสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านกระบวนการเรียนรู้ และควรตอบสนองต่อความต้องการของภาคสังคมและภาคการผลิต (real sector) หรือชีวิตจริงในสังคม เรื่องที่เสนอในครั้งนี้ ไม่ใช่เรื่องใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูประบบอุดมศึกษาให้เป็นอุดมศึกษาที่แนบชิด ไม่ห่างเหินสังคม และเพื่อให้ความสำคัญ ยกย่องนักวิชาการสายรับใช้สังคม

๒. สังคมไทยต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ หากอุดมศึกษาใกล้ชิดกับสังคม จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างภาคการศึกษา กับภาคสังคมจึงควรส่งเสริม “**วิชาการสายรับใช้สังคมไทย**” ให้แยกออกมาจาก “**วิชาการสายนานาชาติ**” ให้ชัดเจนขึ้น คู่ขนานกับวิชาการสายนานาชาติ ซึ่งอาจมีเกณฑ์วิชาการเพื่อประเมินคุณภาพ การเข้าสู่ตำแหน่ง และมีเวทีให้แสดง

ผลงานวิชาการ และวิชาการ ๒ สายจะต้องประสานให้เกิดพลัง (synergy) ออกไปสู่สังคม (societal factor) โดยสรุปเป็นยุทธศาสตร์ ๖ ข้อ ได้แก่

๑) สร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ทางวิชาการสายรับใช้สังคมไทย คู่ขนานกับวิชาการสายนานาชาติ

๒) ให้ผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมได้รับการยอมรับ มีวิธีเผยแพร่ทางวิชาการ มีวิธีการประเมินคุณภาพ/คุณค่า เพื่อใช้เป็นผลงานเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ และผลประโยชน์อื่นๆ

๓) เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัย และภาคส่วนอื่นๆ ของสังคม ร่วมกันสร้างสรรค์ วิชาการสายรับใช้สังคม มหาวิทยาลัยใช้ความสร้างสรรค์ของตนเองในการทำงานรับใช้สังคม โดยร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ

๔) มหาวิทยาลัยเกิดรายได้ ได้ภาคีเครือข่าย มีผลงาน

๕) มีสิ่งจูงใจ (incentive) ที่ระบบวิชาการรับใช้สังคม และมีเงินงบประมาณสนับสนุนตามความเหมาะสม

๓. ในการสถาปนาวิชาการสายรับใช้สังคม เป็นการดำเนินการระยะยาว (๑๐ ปี) รัฐลงทุนทั้งโครงการประมาณ ๑,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท จนสร้างเป็นวัฒนธรรมใหม่ของอุดมศึกษาและสังคมไทย โดยขนาดของงานจะกลายเป็น ๑๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท เกิดจากการระดมทุนได้อีก ๑๐ เท่า จากผู้รับประโยชน์ (beneficiary) เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หน่วยงานราชการ และภาคสังคมที่ต้องการยกระดับขององค์กร การพัฒนาคุณภาพ หรือพัฒนาคน ฯลฯ ซึ่งจะทำให้มหาวิทยาลัยมีรายได้ ได้รับการยอมรับผ่านการตีพิมพ์ผลงานวิชาการ ได้ภาคี

เครือข่าย ซึ่งในปัจจุบันหากพิจารณาในเบื้องต้น จะพบว่าสถาบันอุดมศึกษาร้อยละ ๘๐-๙๐ จัดเป็นวิชาการสายรับใช้สังคม ในขณะที่อีกร้อยละ ๑๐-๒๐ จัดเป็นวิชาการสายนานาชาติ โดยคาดว่ามหาวิทยาลัยวิจัยน่าจะจัดอยู่วิชาการสายนานาชาติร้อยละ ๘๐-๙๐ และมีส่วนที่เป็นวิชาการสายรับใช้สังคมหรือร่วมมือกับมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นวิชาการสายนานาชาติ ประมาณร้อยละ ๑๐-๒๐

๔. งบประมาณแผ่นดินที่จะนำไปใช้ดำเนินการในกิจกรรมหลัก ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การสร้าง Public library of Thailand (PLoT) (๒) การอุดหนุนงานวิจัยรับใช้สังคมไทยที่เป็นวิจัยประยุกต์ (applied research) ตามโจทย์ที่ต้องการโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของงานวิจัย และ (๓) สร้างพื้นที่ทางสังคม และขยายผลงานวิชาการรับใช้สังคม ใช้สื่อสารณะ (public communication) ในการเผยแพร่และสร้างวัฒนธรรมใหม่

๕. การจัดตั้งหน่วยงาน PLoT จะต้องเป็นองค์กรที่มีสถานะทางกฎหมาย (Legal status) และเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (non-profit organization) ไม่ได้สังกัดในสถาบันอุดมศึกษาใด แต่อาจอยู่ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีระบบบริหารจัดการเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ ซึ่งอาจใช้ระบบคณะกรรมการ (board) ทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณ การประเมินงานวิชาการเป็นไปอย่างมีอิสระ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเป็นบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาและเป็นมืออาชีพ และมีการลงทุนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอัตรากำลัง จัดให้มีงานวิชาการเผยแพร่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ (open access) มีกระบวนการพิจารณา/ตรวจสอบที่เข้มแข็ง (strong peer review) ใช้การกระตุ้นให้เกิดการ

สื่อสารสามารถถกเถียงแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และมีการนำเสนอด้วยภาษาที่ประชาชนธรรมดาอ่านรู้เรื่อง ในช่วงเริ่มต้นของ PLoT ควรจัดทีมศึกษา (study group) ไปศึกษาดูงานที่ Public library of Singapore (PLoS) และขอความร่วมมือกับองค์กร Fulbright หรือสถานทูตอเมริกาของผู้เชี่ยวชาญมาร่วมทำงาน ในช่วง ๒-๓ ปีแรก

๖. ผลที่ได้รับจากการสร้างสายวิชาการรับใช้สังคมไทย จะทำให้มหาวิทยาลัยมีความใกล้ชิดแน่นกับสังคมไทย เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอุดมปัญญา เกิดระบบอุดมศึกษาในมิติใหม่กระบวนทัศน์ใหม่ เกิดพลังขับเคลื่อนประสานกัน (synergy) กับวิชาการสายนานาชาติ

ที่ประชุมมีความเห็นและข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวสรุปได้ ดังนี้

๑. การใช้เกณฑ์ประเมินตำแหน่งทางวิชาการที่เน้นแต่การสอนเพียงอย่างเดียว หรือการคำนวณผลงานทางวิชาการในลักษณะเทียบเคียงเป็นเปอร์เซ็นต์ (ร้อยละ) อาจทำให้นักวิชาการที่ทำงานวิชาการหลายด้านหรือหลากหลาย (ไม่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง) เชื่อมโยงและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ไม่สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลงานได้ ไม่ได้รับการยกย่อง (recognize) และเกิดความท้อแท้ใจในการทำงานเพื่อรับใช้สังคม ทั้งที่ผลงานวิชาการเป็นงานมีคุณค่าและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ จึงควรมีทางเลือก (choice) ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ละทิ้งการทำงานเป็นทีมและงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม

๒. ในเรื่องการระดมทุนจากผู้ได้รับประโยชน์ (beneficiary) ในช่วงแรกที่ได้ผลงานวิชาการออกมา ผลประโยชน์จะยังไม่ได้เกิดในทันทีและไม่

มีเงินทุนสนับสนุน แต่เมื่อนักวิชาการเหล่านั้นผลิตผลงานออกมาอย่างต่อเนื่อง และมีความน่าเชื่อถือ ก็จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น (trust) จากผู้ได้รับประโยชน์ ให้เพิ่มสัดส่วนการลงทุนทั้งในรูปที่เป็นเงิน (in-cash) และไม่ใช่เงิน (in-kind)

๓. ในงานวิชาการสายสังคมศาสตร์ มีกระบวนการที่ซับซ้อน มีปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ควบคุมได้ยากและเป็นกระบวนการที่ไม่เกิดซ้ำ (non-repeat process) จึงเขียนผลงานได้ยากกว่างานวิชาการสายวิทยาศาสตร์ ที่มีกระบวนการทางห้องปฏิบัติการที่แน่นอนชัดเจน และเป็นกระบวนการที่เกิดซ้ำ (repeat process)

๔. การทำ PLoT นอกจากจะเป็นเรื่องของระบบอุดมศึกษาแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกับระบบวิจัยของประเทศ ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบวิจัย เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ฯลฯ มาร่วมกันจัดวางระบบการประเมินงานวิจัย

๕. การสื่อสารทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) เป็นช่องทางที่มีคนจำนวนหนึ่งเข้ามาใช้เท่านั้น ในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้วิธีค้นหา (search) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หากมีแต่ระบบ PLoT อย่างเดียว อาจทำให้นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งสูญเสียโอกาส จึงควรมีทั้งการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ (research based learning) ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาและระบบ PLoT ควบคู่กัน เพื่อให้ นักวิชาการได้พัฒนาตนเอง สามารถไต่ระดับขึ้นมาได้ในระดับสากล

๖. ในภาพรวมระบบอุดมศึกษามีความหมายที่กว้างกว่างานวิจัยที่รับใช้สังคมและระบบ PLoT มีทิศทาง มีโครงสร้างพื้นฐาน มีระบบการวางแผน ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ ที่ถูกบรรจุไว้ในระบบงบประมาณของประเทศ

รวมถึงมีระบบมาตรฐานที่ครอบคลุมทั้งอุดมศึกษา บุคคล สถาบัน และตัวระบบ ขณะที่มาตรฐานอุดมศึกษาถูกปรับมาเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ซึ่งเป็นรูปแบบ (platform) สำคัญที่จะทำให้มหาวิทยาลัยปรับมาเน้นวิธีการสอน (teaching methodology) มีระบบบุคลากร โดยเฉพาะในส่วนที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ดูแล และมีระบบการประเมิน การประเมินภายในของ สกอ. และการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (สมศ.)

๗. การสร้างนักวิจัยในสายรับใช้สังคมไทยในส่วนที่ สกอ. ได้ดำเนินการในช่วง ๗-๘ ปีที่ผ่านมา เช่น โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานรากที่ทำงานกับชุมชน โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ทักษะ แหล่งสร้างรายได้ในชุมชน โดยแบ่งเป็น ๙ เครือข่าย เครือข่ายวิจัยและพัฒนาภาครัฐร่วมเอกชนในเชิงพาณิชย์ โครงการบัณฑิตคืนถิ่น เครือข่ายบัณฑิตในอุดมคติไทย ฯลฯ

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายสันติชัย โลहितหาญ

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๘/๒๕๕๓
วันพฤหัสบดีที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวิชาการสายรับใช้สังคม มาถ่ายทอดประสบการณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่อ “โครงสร้างพื้นฐานของวิชาการสายรับใช้สังคมเพื่อแก้วิกฤตชาติ” โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์วราวุฒิ ครูส่ง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๑.๑ การวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตให้แก่ภาคเอกชน เป็นการนำความต้องการของภาคเอกชนมาพิจารณาควบคู่ไปกับพื้นฐานขององค์ความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำมาต่อยอดองค์ความรู้

๑.๒ การวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม นั้น มีความต้องการพัฒนากระบวนการผลิตขั้นสูงโดยใช้ระยะเวลาขั้นตอนการดำเนินการที่สั้น เพื่อความคุ้มค่าทางการลงทุน

๑.๓ ความร่วมมือกับภาคเอกชนต้องอยู่บนพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างภาคเอกชน กับสถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจกับเอกชนรายอื่น

๑.๔ ในช่วงเวลาเริ่มต้นของความร่วมมือกับภาคเอกชน จะมุ่งหวังบทความตีพิมพ์ (publication) ไม่ได้ เนื่องจากเทคนิคการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นความลับทางการค้า ถ้าไม่ได้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงไว้ในสัญญา จะก่อให้เกิดปัญหาได้

๑.๕ สถาบันขออนุญาตผู้ประกอบการ ดำเนินการคู่ขนาน เพื่อ
จดสิทธิบัตรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ด้วย โดยจะไม่ทับซ้อนกับสิทธิประโยชน์ของภาคเอกชน และเมื่อจะดำเนินการ
หรือร่วมตั้งบริษัทใหม่จะไม่ใช้คู่แข่งโดยตรงกับบริษัทเอกชน

๒. รองศาสตราจารย์จรัสวัฒน์ พิระสันต์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

๒.๑ การดำเนินการในช่วงเริ่มต้นอาศัยความร่วมมือทาง
เครือข่ายในระดับท้องถิ่น เพื่อลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในจังหวัดสุโขทัย เช่น แพทย์
ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. นักพัฒนาสังคมจังหวัด เป็นต้น ทำให้สามารถรวบรวม
ข้อมูลมากกว่า ๔,๐๐๐ เรื่อง

๒.๒ รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์และจัดส่งให้
หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาจังหวัดต่อไป

๒.๓ จากการดำเนินการพบว่า องค์กรความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
บางประเภทไม่ควรนำมาจดสิทธิบัตร เพราะจะทำให้ไม่สามารถนำไปพัฒนา
ร่วมกันได้ เพราะภูมิปัญญาบางประเภท เกิดขึ้นจากการจดจำ และนำมา
ดัดแปลง เช่น เครื่องปั้นดินเผา ที่แต่ละแห่งจะมีลวดลายไม่เหมือนกันแต่ได้
เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และพัฒนาต่อยอดไปเรื่อยๆ

๒.๔ ประโยชน์จากการสำรวจข้อมูลท้องถิ่น ชุมชน จังหวัด
สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ต่อยอดในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับ
ชุมชน เช่น จัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยว เส้นทางไหว้พระ ๙ วัด หรือเส้นทาง
สมุนไพร เป็นต้น

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สืบสกุล พิภพมงคล จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

๓.๑ กฎเกณฑ์ต่างๆในการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการในปัจจุบัน ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานของนักวิชาการสายรับใช้สังคม

๓.๒ การทำงานในสายการบริหาร มีข้อจำกัดด้านเวลา ไม่สนับสนุนให้สามารถทำผลงานทางวิชาการได้

๓.๓ ทุนสนับสนุนงานวิจัยส่วนใหญ่ เน้นให้ทุนการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อาจทำให้งานวิจัยบางเรื่องไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน

๔. รองศาสตราจารย์ฉัตรนภา พรหมมา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

๔.๑ การดำเนินการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้เชิญทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายร่วมกัน ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน องค์กรความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและนำมากำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจร่วมกัน

๔.๒ นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาหาแนวทางเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในส่วนที่ชุมชน และท้องถิ่นต้องการ

๔.๓ สนับสนุนให้ อาจารย์ นักศึกษา สถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางการพัฒนาร่วมกับชุมชน และท้องถิ่น

๔.๔ จัดให้มีหน่วยจัดการงานวิจัยเพื่อสนับสนุนนักวิจัย ในการสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลในระดับพื้นที่ รวมทั้งจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

๔.๕ เน้นการทำงานในรูปแบบเครือข่าย ตั้งแต่ระดับคณะ/มหาวิทยาลัย ตำบล อำเภอ จังหวัด เครือข่ายภาคเหนือ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

๔.๖ มีระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เชื่อมโยง
ตัวชี้วัดระหว่างกัน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. จากตัวอย่างผลงานทั้ง ๔ แบบ ซึ่งเป็นสายวิชาการรับใช้สังคม มีมุมมองที่น่าสนใจและควรมีการประชุมต่อยอดและขยายวงออกไปให้เกิดความตระหนักถึงปัญหา เพื่อร่วมกันแก้ไขในกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการประเมินผลงานทางวิชาการและสนับสนุนส่งเสริมสายวิชาการรับใช้สังคมให้ได้รับประโยชน์ (benefit) ที่คุ้มค่ากับการทำงานเพื่อสังคม

๒. ควรมีรูปแบบ (platform) เพื่อรองรับการประเมินผลงานทางวิชาการของสายวิชาการรับใช้สังคม โดยใช้ผู้ประเมิน (peer review) ตามสาขาวิชา ทั้งในด้านที่สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงการค้า (commercial) และที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (public service) ต่อชุมชน เนื่องจากโดยปกติแล้วงานวิชาการรับใช้สังคม มักจะมีบริบทเฉพาะ (context specific) ซึ่งอาจจะต้องมีการกำหนดรูปแบบมาตรฐาน (outline standard format) ทั้งนี้ ควรสรรหาผู้เชี่ยวชาญด้านนี้มาหารือ วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อสร้างความยอมรับในวิชาการสายดังกล่าวอย่างกว้างขวาง

๓. สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค ควรเป็นแกนนำในการพัฒนาความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตน โดยสอนให้นักศึกษาเรียนบนพื้นฐานของการทำงานจริง (work based study) เช่น กรณีชุมชนแออัดท่าจิ่ง อาจารย์และนักศึกษาทำงานร่วมกัน เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผสมผสานการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการให้แก่สังคม โดยเตรียมหัวข้อวิจัย research

methodology ที่มีการตั้งโจทย์ที่ชัดเจน มีกระบวนการ (process) หลากๆ
อย่างอยู่ด้วยกัน

ดังนั้น การจำแนกภารกิจของมหาวิทยาลัยลงในรายละเอียด
ด้านการเรียนสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ มากเกินไปอาจกลายเป็น
การสร้างข้อจำกัดในการพัฒนาแนวทางดังกล่าวได้ คือ อาจไปมุ่งเน้นภารกิจใด
ภารกิจหนึ่งมากเกินไป แทนที่จะบูรณาการร่วมกัน ระหว่างการเรียนการสอน
การวิจัย และการบริการวิชาการ

๔. ควรประสานสำนักงบประมาณให้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าใจใน
กระบวนการวิจัยว่าเป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยง หากการพิจารณางบประมาณ
งานวิจัยเป็นแบบ project based จะไม่ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการวิจัย
ในภาพรวมของประเทศ

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายชวิน พิมพ์อาภรณ์

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๙/๒๕๕๓
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้ได้เรียนเชิญรองศาสตราจารย์ชัยณรงค์ คັນธพนิต จากสถาบันคลังสมองของชาติมาถ่ายทอดประสบการณ์และให้ข้อเสนอแนะในหัวข้อ “วิชาการสายรับใช้สังคม” โดยรองศาสตราจารย์ชัยณรงค์ คันธพนิต ได้นำเสนอผลการประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง “ระบบนิเวศของงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม” ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมสยามซิตี้ ซึ่งการประชุมระดมความคิดเห็นดังกล่าวมาจากแนวคิดในการประยุกต์งานวิชาการระดับพื้นฐานทั่วไป (basic research) ไปสู่งานวิชาการที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง (utilization) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น ๕๑ คน ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์/นักวิจัย และนักนโยบาย จากสถาบันอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน และหน่วยงานต่างๆ โดยมีกระบวนการในการระดมความคิดเห็น ดังนี้

๑. การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาในหัวข้อ “ในปัจจุบันทำไมงานวิชาการจึงรับใช้สังคมไม่ได้” ซึ่งหลังจากการระดมความคิดเห็น ได้มีการจัดกลุ่มปัญหาได้ ๙ กลุ่ม คือ ๑) ขาดการสื่อสาร/เชื่อมโยงระหว่างนักวิชาการกับกลุ่มต่างๆ ๒) ขาด KPI ในการกำกับดูแล ๓) ขาดเกณฑ์หรือกติกาการประเมิน ๔) ขาดงบประมาณ ๕) ขาดพื้นที่สำหรับงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม ๖) ขาดการสนับสนุนการใช้ผลงาน ๗) โจทย์วิจัยไม่ได้มาจากสังคม ๘) คนในสังคมไม่เห็นประโยชน์/ความคุ้มค่า และ ๙) ไม่สนใจความต้องการของสังคม

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์จากประเด็นปัญหาทั้ง ๙ ประเด็นข้างต้น ซึ่งได้วัตถุประสงค์ทั้งสิ้น ๙ ข้อ และเมื่อจัดลำดับความสำคัญ/ความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์แล้วได้ วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดเพียง ๓ ข้อ คือ ๑) สร้างเกณฑ์การประเมินผลงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม ๒) สร้างโจทย์วิชาการจากปัญหาจริงของสังคม และ ๓) สร้าง KPI ระดับมหาวิทยาลัยที่กำกับงานนี้ ตลอดจนการกำหนดวิธีการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น

สำหรับการดำเนินการในขั้นต่อไป จะได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นในระดับภูมิภาค เพื่อรวบรวมและต่อยอดความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ก่อนนำไปสู่การร่วมกันกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างผลงานทางวิชาการ ตลอดจนวิธีการประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อรับใช้สังคมต่อไป

การพิจารณา

ที่ประชุมได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ความคิดเห็นต่อการจัดประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง “ระบบนิเวศของงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม”

๑.๑ ผู้เข้าร่วมประชุมมีเฉพาะกลุ่มคนที่มีความสนใจในงานด้านวิชาการรับใช้สังคมเท่านั้น ทำให้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันที่เห็นด้วยว่า การขอตำแหน่งทางวิชาการหรือการขอขึ้นค่าตอบแทนไม่จำเป็นต้องใช้งานวิชาการที่เป็น publication เสมอไป ดังนั้นในการจัดประชุมระดมความคิดเห็นครั้งต่อไป ควรให้มีนักวิชาการสาย publication รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ทุกภาคส่วน เช่น ภาคผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น มาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย เพื่อประโยชน์ในการระดมความคิดเห็นที่หลากหลายและต่างมุมมอง

๑.๒ การจัดประชุมระดมความคิดเห็นที่จะจัดในระดับภูมิภาค ควรจัดในลักษณะการระดมความคิดเห็นที่ต่อยอดจากการประชุมครั้งนี้ โดยใช้ โจทย์ใหม่ เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นใหม่ๆ ในเชิงโครงสร้าง (structural) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชน (culture change) และการเข้าถึงชุมชนของ มหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบและเกณฑ์การประเมินงานวิชาการรับ ใช้สังคมที่ใช้ได้จริง

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม

๒.๑ การกำหนดรูปแบบการประเมินงานวิชาการรับใช้สังคม อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประเมินในลักษณะ social impact score ร่วมกับ peer review โดย social impact score คือ การประเมินสะสมคะแนน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงมีสิทธิ์ได้รับค่าตอบแทนหรือขอตำแหน่งทางวิชาการ แต่ social impact score จะนำไปใช้อย่างไรให้ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยว่าจะ แบ่งเป็นสัดส่วนคะแนนหรือให้ตามระดับ ส่วน peer review ควรเป็นนักวิชาการ สายรับใช้สังคมเป็นผู้ประเมิน หรืออาจมีการกำหนดรูปแบบการประเมินให้มี ตำแหน่งทางวิชาการสายรับใช้สังคมขึ้นมาควบคู่กับสายวิชาการ ทั้งนี้ควรมีการจัด ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันกำหนดรูปแบบการประเมินต่อไป

๒.๒ ควรให้สังคมเป็นผู้ประเมินว่างานวิชาการใดรับใช้สังคมได้ จริง จะเหมาะสมกว่าให้นักวิชาการสาย publication หรือศาสตราจารย์ทาง วิชาการเป็นผู้ประเมิน แต่ต้องมีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลผลการประเมินที่ ชัดเจนว่ามี การนำไปใช้ประโยชน์จริง เช่น สกว. มีการประเมินการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย และจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลว่ามีงานวิจัยใดบ้างที่มีการนำไปใช้ ประโยชน์

๒.๓ งานวิชาการที่มีผลกระทบต่อสังคม ส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องอาศัยองค์ความรู้หลายๆ องค์ความรู้ประกอบกัน หรืออาจเกิดจากงานวิจัยหลายชิ้น ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ดังนั้น การประเมินเฉพาะตัวบุคคลจะไม่สามารถสร้างงานวิชาการที่ขับเคลื่อนเพื่อรับใช้สังคมได้ จึงควรมีรูปแบบการประเมินความก้าวหน้าและการขอตำแหน่งทางวิชาการในลักษณะทีมด้วย โดยอาจจะใช้ social impact score มาเป็นรูปแบบการประเมิน และให้มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการประเมินคะแนนจากการตอบโจทย์การรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย แต่ทั้งนี้ในการพิจารณา คณะกรรมการ ประเมินต้องสามารถกลั่นกรองได้ว่าใครเป็นผู้นำทางความคิดหรือเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนให้เกิดงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม

๒.๔ สกอ. ควรตั้งคณะทำงานขึ้นมา เพื่อหาตัวอย่างการทำงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมที่เห็นว่า มีผลกระทบ (impact outcome) และทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างชัดเจน หรือคัดเลือกตัวอย่างมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบ หรือกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าไปทำงานเพื่อสังคม โดยนำตัวอย่างที่ดีเหล่านั้นมาจัดกิจกรรม show & share เพื่อให้คนเห็นคุณค่าของงานวิชาการรับใช้สังคมและนำไปสู่ตำแหน่งวิชาการได้นอกจากนี้คณะทำงานควรทำงานลักษณะเชิงวิจัยไปด้วย โดยอาจทำเป็นกรณีศึกษา (case study) ปัจจัยใดที่ทำให้เกิดสิ่งดีๆ เหล่านั้นคืออะไร เพื่อเป็นการเรียนรู้ต่อยอดสิ่งดีๆ เหล่านั้นต่อไป

๒.๕ การประเมินงานวิชาการรับใช้สังคมเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการและเลื่อนขั้นค่าตอบแทน ควรเริ่มใช้ในบางมหาวิทยาลัยและบางสาขาที่มีความพร้อม โดยควรจัดให้มีผู้ประเมินกลางเพื่อสร้างเกณฑ์และวิธีการประเมินที่เป็นมาตรฐานในระยะแรก โดยต้องไม่อิงเกณฑ์เดิมแล้วจึงนำไปใช้กับ

มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและสนใจที่จะขับเคลื่อนด้านวิชาการสายรับใช้สังคม หลังจากนั้นจึงประเมินอีกครั้งว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถประเมินเพื่อตอบโจทย์การรับใช้สังคมได้จริงหรือไม่

๒.๖ การประเมินคุณภาพรอบสามของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่สังคมและประเทศชาติจะได้รับเป็นหลัก จึงได้มีการกำหนดตัวชี้วัดในเรื่องการรับใช้สังคมไว้ด้วย เช่น การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้มีการตัวชี้วัดในมาตรการส่งเสริมที่กระตุ้นให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาทำหน้าที่ในการชี้แนะ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันเป็นห่วงโซ่คุณภาพและการประเมินรอบสามในกลุ่มภาคความสมัครใจ (out standing) ยังได้เน้นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการปลูกกระแสการช่วยสังคม คือ ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัย ๑ แห่งเข้ามาดูแลชุมชนด้วย

๒.๗ งานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมควรเป็นงานที่มุ่งยึดผลประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติเป็นหลัก (คือ งานที่มีคุณค่าแท้) มากกว่าการมุ่งยึดผลประโยชน์ของตนเอง (คือ งานที่มีคุณค่าเทียม) ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าที่แท้จริงของงานวิชาการที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดตามกรอบแนวคิด ๑ มหาวิทยาลัย ๑ จังหวัด เพื่อให้มหาวิทยาลัยไปสร้างผลงานวิชาการรับใช้สังคมในพื้นที่ที่รับผิดชอบต่อ

๒.๘ หากการส่งเสริมเรื่องงานวิชาการรับใช้สังคมเป็นที่ยอมรับในวงกว้างแล้ว ในอนาคตควรจะต้องเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้าไปในการจัดการเรียนการสอนด้วย โดยการชักจูงให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อรับใช้สังคมมากขึ้น เพื่อปลูกฝังให้นิสิต/นักศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะเป็น

ประโยชน์อย่างมากในการเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self direct learning) และกลุ่มนิสิต/นักศึกษานี้ถือเป็นคนรุ่นใหม่ที่จะสานต่อความคิดที่จะทำประโยชน์ให้สังคมได้อย่างยั่งยืน

๒.๙ มหาวิทยาลัยควรสร้างรูปแบบ (platform) ของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับโจทย์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ โดยควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลความรู้ของชุมชน แต่ทั้งนี้ อุดมศึกษาจะเข้าไปใกล้ชิดกับชุมชนได้จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับการรับใช้สังคม เช่น การจัดให้มีรองอธิการบดีฝ่ายรับใช้สังคม รวมทั้งมหาวิทยาลัยต้องมีกลไกในการเข้าไปใกล้ชิดกับสังคมมากขึ้น

๒.๑๐ การจะปฏิรูปประเทศไทยได้ ต้องเน้นไปที่การขับเคลื่อนพื้นที่ชนบท เพราะประเทศไทยส่วนใหญ่ยังเป็นสังคมชนบท และการทำให้ชนบทขับเคลื่อนได้ คือการเข้าไป co-liberation ภายในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง

๒.๑๑ ขณะนี้ได้มีมหาวิทยาลัยบางแห่งนำผลงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมมาพิจารณาประเมินความก้าวหน้าและการขอตำแหน่งทางวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ได้กำหนดให้มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจัย รองศาสตราจารย์วิจัย ที่ไม่ได้มาจากอาจารย์ เพื่อให้คนวิจัยได้มีโอกาสก้าวหน้า โดยการขึ้นเงินเดือนจะพิจารณาจากคะแนนสะสมที่ได้จากการประเมิน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนจะพิจารณาจากการทำงานเพื่อรับใช้สังคม ตลอดจนการทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ และการ publication โดยคาดว่าจะปรับใช้กับการขอตำแหน่งทางวิชาการในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สถาบันอาศรมศิลป์

จะจัดงานระพีเสวนาครั้งที่ ๕/๗ “อุดมศึกษา” เพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง
ขึ้นในระหว่างวันที่ ๑-๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ เพื่อเป็นเวที show & share ตัวอย่าง
กลุ่มคนและผลงานที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และเปิดโอกาสให้
กลุ่มคนเหล่านี้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อยอดสิ่งดีๆ เหล่านี้ต่อไป

ที่ประชุมขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ชัยณรงค์ คันธพนิต ที่นำเสนอ
ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอุดมศึกษา ซึ่ง สกอ.จะนำไปสังเคราะห์เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

ผู้บันทึกการประชุม

นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล

นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร

ประเด็นการประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓
เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้ได้เรียนเชิญผู้แทนมูลนิธิคุ่มครองผู้บริโภคเข้าร่วมประชุมหารือ เพื่อให้ข้อมูลและหารือประเด็นความร่วมมือในการคุ่มครองผู้บริโภค ซึ่งได้มีการประชุมหารือกลุ่มย่อยในประเด็นดังกล่าวเบื้องต้นมาแล้วจำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ และ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ทั้งนี้ ได้เรียนเชิญรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี) เข้าร่วมการประชุมและให้ข้อมูลสภาพปัญหาด้านคุณภาพการอุดมศึกษาในปัจจุบันโดยมีประเด็นที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

ท่านรองเลขาธิการฯ ได้ชี้แจงสภาพปัญหาในด้านคุณภาพการศึกษาว่า เกิดจากค่านิยมของสังคมที่ต้องการได้รับใบปริญญาเพื่อไปสมัครงาน ประกอบอาชีพมากกว่าได้ความรู้ ต้องการเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากกว่ามหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ที่ได้คุณภาพมาตรฐานหรือเลือกเรียนสาขาที่จบมามีวิชาชีพที่มั่นคง ประกอบกับมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษามีการโฆษณาชวนเชื่อ เช่น เรียนง่าย เรียนปริญญาโทภายในหนึ่งปี มีที่พักฟรี มีนักศึกษาที่มีชื่อเสียงมาเรียน กู้เงินเรียนได้ทุกคน บางแห่งแจ้งจำนวนและคุณสมบัติอาจารย์ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่เมื่อเข้าไปตรวจสอบพบว่าไม่เป็นไปตามข้อมูลที่แจ้ง ฯลฯ

สำหรับปัจจุบันมีปัญหาที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มีการเปิดศูนย์ในภูมิภาค/พื้นที่ต่างๆ จำนวนมากกว่า ๗๐๐ แห่ง ทำให้

การกำกับดูแลกระทำได้ดีลำบากมาก หากใช้เวลาในการเข้าไปตรวจสอบอาจจะใช้เวลาหลายปี ในเบื้องต้นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ดำเนินการมาตรการที่สามารถตรวจเยี่ยมสถานศึกษานอกที่ตั้งได้ครบภายในเวลา ๑-๒ ปี จึงต้องการความร่วมมือจากมูลนิธิคุ่มครองผู้บริโภครวม ๓๐ จังหวัด สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว เข้ามาร่วมเป็นพันธมิตรกับ สกอ. ร่วมดูแลผู้บริโภครวมในด้านการศึกษาของประเทศ ซึ่งอาจจัดทำเป็นคอลัมน์ในวารสารฉลาดซื้อที่นำเสนอข้อมูลการจัดการศึกษานอกที่ตั้งในเชิงเปรียบเทียบ เช่น ด้านกายภาพ ด้านการจัดการศึกษา ที่ผ่านมามีผู้ร้องเรียนสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเข้ามา แต่ สกอ. จะต้องรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ก่อนจึงจะสามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อไปได้ และในอนาคตหลักฐานส่วนหนึ่งอาจจะได้มาจากมูลนิธิคุ่มครองผู้บริโภครวม

ผู้แทนมูลนิธิคุ่มครองผู้บริโภครวมได้แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบในรายละเอียดแนวทางการร่วมมือ เนื่องจากภารกิจส่วนใหญ่ของมูลนิธิฯ ยังไม่ได้เน้นงานด้านการศึกษา แต่ก็อยู่ในแนวทางที่สนใจจึงต้องการข้อมูลเพิ่มเติม เช่น สถานที่จัดการศึกษานอกที่ตั้งกว่า ๗๐๐ แห่ง กฎระเบียบของ สกอ. ที่เกี่ยวข้อง ความคาดหวังของ สกอ. เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในปัจจุบันมูลนิธิฯ มีเครือข่ายที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งจำนวน ๓๐ จังหวัด การได้มาซึ่งข้อมูลก่อนจะเผยแพร่ทางวารสารหรือทางวิทยุโทรทัศน์ ควรมีการจัดการทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้เกิดการตื่นตัวในนักศึกษาและผู้ปกครอง

ในการนี้ ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ในการจัดการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการ (retreat กกอ.) เมื่อต้นปี ๒๕๕๓ พบว่าการจัดการอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยบางแห่งในปัจจุบันเป็นแบบธุรกิจ (commercial) มากเกินไป ซึ่งการกำกับดูแลโดยใช้กฎข้อบังคับ (regulation) อาจไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ปัญหาได้ทันที่วงที่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อหลบเลี่ยง จึงเห็นควรใช้การคุ้มครองผู้บริโภคเข้ามาดูแล ทั้งมาตรการในเชิงลบและเชิงบวก เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง (empowerment) ให้กับผู้บริโภค ซึ่งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ใหม่ให้เกิดขึ้น ทำให้สังคมฉลาดซื้อ

๒. “ธุรกิจการศึกษา นำลงทุน” จากหลักสูตรอบรมกรรมการสภามหาวิทยาลัยของสถาบันคลังสมอง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษาเอกชน ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นธุรกิจที่ทำกำไร เป็นที่สนใจในมิติของผู้ประกอบการ คือ ๑) สามารถตั้งราคาได้อย่างอิสระ ๒) มีต้นทุนและการจัดการง่าย (ค่าอาจารย์ ค่าสถานที่และค่าเทคโนโลยี) ๓) คุณภาพของผลผลิต (product) ไม่ชัดเจน เมื่อมีภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ตีบวกกับเงินกู้ กยศ. ก็ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ ซึ่งทุกฝ่ายได้ประโยชน์ (มหาวิทยาลัยได้ค่าเล่าเรียน นักศึกษาได้ปริญญา) ทำให้ปัญหาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทวีความรุนแรงขึ้น

๓. การเปิดหลักสูตรปริญญาโทในมหาวิทยาลัยต้องมีอาจารย์ปริญญาเอกเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร ทำให้มีอาจารย์ปริญญาโทต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาเอกที่ไม่ได้มาตรฐาน เพื่อให้ได้ปริญญามาโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ และเมื่อกลับมาได้เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาต่อไป

๔. สำหรับผู้จ้างงานภาคเอกชน มีระบบในการคัดเลือกคนที่มีประสิทธิภาพ คัดเลือกโดยเน้นคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก ในขณะที่ภาครัฐ (ราชการ) ใช้ระบบการจับคู่ (Matching) จากปริญญาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้พิจารณาคุณภาพของการศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา

๕. การแก้ปัญหาความต้องการปริญญาจะต้องแก้ที่ต้นเหตุว่าสาเหตุใดที่เป็นตัวสร้าง (drive) ความต้องการเทียม (pseudo-demand) เข้ามาในระบบ เมื่อเกิดความต้องการเทียมจำนวนมาก ก็สร้างปัญหาให้กับการจัดการศึกษาทั้งระบบ เช่น ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ฯลฯ

๖. การศึกษาจัดเป็นสินค้าควบคุมของรัฐ และจัดเป็นสินค้าที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคม (merit goods) ทำให้คนมีคุณภาพและเป็นคนดี การมอบอำนาจหรือให้สิทธิในการจัดการศึกษาจึงควรส่งเสริมให้คนดีเข้าไปจัดการศึกษา โดยรัฐไม่จำเป็นจะต้องเข้าไปลงทุนเอง ภาคเอกชนหลายแห่งที่จัดการในรูปมูลนิธิหรือกลุ่มศาสนา หรือผู้รับใบอนุญาตต่างๆ จัดการศึกษาโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ มีการบริหารจัดการเป็นระบบมากขึ้นจากเดิมที่เป็นระบบครอบครัว นำรายได้และกำไรคืนกลับไปลงทุนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

๗. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ที่บางแห่งเน้นทำธุรกิจ (Commercialize) นั้น มิใช่เป็นความไม่ดีของระบบการศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยเอกชนไม่ได้รับเงินอุดหนุนรัฐ ดังนั้นในการกำกับดูแลไม่ควรเพิ่ม

เงื่อนไขหรือกลไกใหม่ แต่ควรนำเงื่อนไขหรือกลไกที่มีอยู่เดิมมาปรับปรุงให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อบริหารจัดการปัญหาด้านคุณภาพมาตรฐาน

ผู้บันทึกการประชุม

นายศุภโชค สุขมาก

นายสันติชัย โลहितหาญ

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

ภาคผนวก

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายศุภชัย พงศภคเชียร)
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. รองศาสตราจารย์วรากรณ์ สามโกเศศ
๔. นายกฤษณพงศ์ กีรติกร
๕. นายอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา
๖. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๘. นายสุรพล ธรรมรัมย์ดี
๙. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แยม์นุ่น)
๑๐. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร
๒. นางสาวกัลยา ทัพใจหาญ
๓. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ
๔. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล
๕. นายศุภโชค สุขมาก
๖. นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิษฐ์เฐียร
๗. นายสันติชัย โลहितหาญ
๘. นายชวิน พิมพ้อภรณ์
๙. นางสาวปิยมภรณ์ รอดบาง
๑๐. นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี
๑๑. นายธนกร ก่อสรพันธ์
๑๒. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายศุภชัย พงศ์ภคเดียร)
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. นายเกษมพงศ์ กীরติกร
๔. ศาสตราจารย์ปิยะวัติ บุญ-หลง
๕. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๖. นายสุรพล ธรรมร่มดี
๗. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แยม์นุ่น)
๘. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)
๙. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร	๒. นางสาวนิภาพรรณ แก่นคง
๓. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ	๔. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล
๕. นายศุภโชค สุขมาก	๖. นายจักรกฤษณ์ ลิมปิษฐีเยธ
๗. นายสันติชัย โลहितหาญ	๘. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง
๙. นายธนกร ก่อสรภาพันธุ์	๑๐. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายศุภชัย พงศภคเจียร)
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. นางสาวภรณ์ บัวสาย
๔. ศาสตราจารย์ศุภชัย ยาวะประภา
๕. นายชุมพล พรประภา
๖. นายกมลินทร์ พิณีภูวดล
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๘. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แย้มมน)
๙. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร
๒. นางสาวกัลยา ทัพใจหาญ
๓. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ
๔. นายศุภโชค สุขมาก
๕. นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะเรียม
๖. นายสันติชัย โลहितหาญ
๗. นายชวิน พิมพ์อักษรณ์
๘. นางสาวปิยะภรณ์ รอดบาง
๙. นายธนกร ก่อสรพันธ์
๑๐. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายศุภชัย พงศภคเจียร)
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๔. ศาสตราจารย์ปิยะวัติ บุญ-หลง
๕. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์
๖. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แย้มมนุ่น)
๗. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รัตนานุกุล)
๘. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)
๙. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา
(นายสุรียา เสถียรกิจอำไพ)
๑๐. นางสาวนิภาพรรณ แก่นคง

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร	๒. นางสาวกัลยา ทัพใจหาญ
๓. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ	๔. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล
๕. นายศุภโชค สุขมาก	๖. นายสันติชัย โลहितหาญ
๗. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง	๘. นางสาวรัตนภรณ์ ยศศรี
๙. นายธนกร ก่อสรพาพันธุ์	๑๐. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายศุภชัย พงศภคเธียร)
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์
๔. รองศาสตราจารย์ธนิต ชงทอง
๕. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๖. รองศาสตราจารย์พาสน์ศิริ นิสาลักษณ์
๗. พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ
๘. รองศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว
๙. นายสุรพล ธรรมรมดี
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แยม์นุ่น)
๑๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)
๑๒. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร
๒. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัตติ
๓. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล
๔. นายศุภโชค สุขมาก
๕. นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะไวยุ
๖. นายสันติชัย โลहितหาญ
๗. นายชวิน พิมพ์อารมณ์
๘. นางสาวปิยามารณ์ รอดบาง
๙. นางสาวรัตนภรณ์ ยศศรี
๑๐. นายธนกร ก่อสรพาพันธุ์
๑๑. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๖/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. นายศุภชัย พงศ์ภคเธียร
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. รองศาสตราจารย์วรากรณ์ สามโกเศศ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๕. รองศาสตราจารย์กำจัด มงคลกุล
๖. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๗. นางสาวสิลาภรณ์ บัวสาย
๘. นายกฤษณพงษ์ กีรติกร
๙. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แย้มมนุ่น)
๑๐. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)
๑๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร	๒. นางสาววัฒนาพร สุขพรต
๓. นางสาวกัลยา ทัพใจหาญ	๔. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ
๕. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล	๖. นายศุภโชค สุขมาก
๗. นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะเรียม	๘. นายสันติชัย โลहितหาญ
๙. นายชวิน พิมพ์อาภรณ์	๑๐. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง
๑๑. นางสาวรัตนภรณ์ ยศศรี	๑๒. นายธนกร ก่อสร้าพันธุ์
๑๓. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ	

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๗/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. นายศุภชัย พงศ์ภคเชียร
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. นางสาวภรณ์ บัวสาย
๔. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์
๕. รองศาสตราจารย์ศุภวัทย์ พลายน้อย
๖. ศาสตราจารย์ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ
๗. นางเพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล
๘. ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร
๙. นางสาวอมรา รสสุข
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แยมุ่น)
๑๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รัตนานุกุล)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร
๒. นางสาวอัสพร ปิ่นสุข
๓. นางสาวกัลยา ทัพใจหาญ
๔. นายฉัตรชัย ศรีวิไล
๕. นางสาวฉัฐมณฑน์ แต่สุจิ
๖. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัตติ
๗. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล
๘. นายศุภโชค สุขมาก
๙. นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะธีร
๑๐. นายสันติชัย โลहितหาญ
๑๑. นายชวิน พิมพ์อักษร
๑๒. นางสาวปิยามาภรณ์ รอดบาง
๑๓. นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี
๑๔. นายธนกร ก่อสรภาพันธุ์
๑๕. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๘/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. นายศุภชัย พงศ์ภคเคียร
๒. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช
๓. รองศาสตราจารย์วราภรณ์ สามโกเศศ
๔. นางสีลาภรณ์ บัวสาย
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๖. ศาสตราจารย์ปิยะวัตติ บุญ-หลง
๗. รองศาสตราจารย์สมพร อิศวิลานนท์
๘. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๙. รองศาสตราจารย์วราวุฒิ ครูส่ง
๑๐. รองศาสตราจารย์ฉัตรนภา พรหมมา
๑๑. รองศาสตราจารย์จิรวัฒน์ พิระสันต์
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สีบสกุล พิภพมงคล
๑๓. นายชุมพล พรประภา
๑๔. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แย้มมนุ่่น)
๑๕. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รัตนานุกูล)

๑๖. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)

๑๗. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

(นางสุจิตร์ รัตนมุง)

๑๘. ผู้อำนวยการสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา

(นายสุภัทร จำปาทอง)

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร

๒. นายพิเชษฐ์ อุไรรงค์

๓. นางสมอัสพร ปิ่นสุข

๔. นายประกิจ ปุ่ณนิม

๕. นายฉัตรชัย ศรีวิไล

๖. นางสาวสิริมาศ จันทวโร

๗. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ

๘. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล

๙. นายศุภโชค สุขมาก

๑๐. นายชวิน พิมพ์อาภรณ์

๑๑. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

๑๒. นางสาวรัตนภรณ์ ยศศรี

๑๓. นายธนกร ก่อสรพาพันธุ์

๑๔. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๙/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
(นายศุภชัย พงศ์ภคเดียร)
๒. ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช)
๓. นางสีลาภรณ์ บัวสาย
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๕. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์
๖. รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม
๗. ศาสตราจารย์ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ
๘. รองศาสตราจารย์ชัยณรงค์ คันธพนิต
๙. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)
๑๐. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)
๑๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นางแนนน้อย พัวพัฒน์กุล)
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร
(นายขจร จิตสุขุมมงคล)

๑๓. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา

(นางอรสา ภาววิมล)

๑๔. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

(นายสุรียา เสถียรกิจอำไพ)

๑๕. นางสาวพัชยา มาสมบุญ

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร

๒. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัตติ

๓. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล

๔. นายศุภโชค สุขมาก

๕. นายจักรกฤษณ์ ลิมปิษฐ์เฐียร

๖. นายสันติชัย โลहितหาญ

๗. นายชวิน พิมพ์อาภรณ์

๘. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

๙. นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี

๑๐. นายธนกร ก่อสร้าพันธุ์

๑๑. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

๑. นางสมอัสพร ปิ่นสุข

๒. นางสาวจุฑาพร เทพพัตรา

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

๑. นายยศวรธรณ์ กิตติก้อง

รายนามผู้เข้าร่วมประชุมหารือ
การปฏิรูปอุดมศึกษา รอบสอง ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม

๑. ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช)
๒. ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
(นายสุภชัย พงศ์ภคเจียร)
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร
๔. ศาสตราจารย์ปิยะวัติ บุญ-หลง
๕. นางสาวอมรา รสสุข
๖. นางสาวกนกนุช แสงแกลง
๗. นางสาวชนิษฐา วิริยะประสาท
๘. นางสาวทัศนีย์ แน่นอุดร
๙. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นายสุเมธ แย้มมนุ่่น)
๑๐. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)
๑๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี)
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร
(นายขจร จิตสุขุมมงคล)

๑๓. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา

(นางอรสา ภาววิมล)

๑๔. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

(นายสุรียา เสถียรกิจอำไพ)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๑. นางสาวประวีณา ธาดาพรหม ๒. นางสาววิรัชฐา แสนเกษม

เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

๑. นายสมศักดิ์ ตันติแพทยากร ๒. นางสาวสุวรรณา ภมรประวัตติ

๓. นางสาวพรเพ็ญ ชัยมงคล ๔. นายศุภโชค สุขมาก

๕. นายจักรกฤษณ์ ลิมปิยะธีร ๖. นายสันติชัย โลหิตหาญ

๗. นายชวิน พิมพ์อาภรณ์ ๘. นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

๙. นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี ๑๐. นายธนกร ก่อสรภาพันธุ์

๑๑. นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ

สำนักนิติการ

๑. นายสุทนต์ ฉ่อยพุก

๒. นายสุภัทร บุญส่ง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุเมธ แยม์นุ่น	เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
นางสาวพรสวรรค์ วงษ์ไกร	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน การอุดมศึกษา

บรรณาธิการ

นายสมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
----------------------------	-------------------------------

บันทึกการประชุมและพิสูจน์อักษร

นางสาวสุวรรณา ภมรประวัติ	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นายศุภโชค สุขมาก	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นายจักรกฤษณ์ ลิมปิยะเรียม	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นายสันติชัย โลहितหาญ	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นายชวิน พิมพ์อาภรณ์	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นางสาวรัตนาภรณ์ ยศศรี	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นางสาวปิวิดา พันธกล้า	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นางสาวพัชรกิต อินทร์พรม	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
นายธนกร ก่อสรพานธุ์	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

ประสานงาน

นางสาวจรัสศรี น่วมเจริญ	สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
-------------------------	-------------------------------

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๓๒๘ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๑๐ ๕๒๐๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๕๒๔-๖

หมายเลขอ้างอิง สก๐๒๕๕๔-๐๗-สนผ๐๒

ISBN 978-616-202-520-4